

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

16 oktober 2007

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Claes tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de samenwerking tussen Kind en Gezin en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Claes tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over armoedebestrijding

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over initiatieven naar aanleiding van de evaluatie van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding en kritiek van verenigingen waar armen het woord nemen

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over mensen in armoede in de jeugdhulpverlening

1

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het ondersteunen en promoten van de centra voor kortverblijf

14

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het verpleegkundig tekort

18

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitvoering van het decreet interlandelijke adoptie

22

Voorzitter: de heer Luc Martens

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Claes tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de samenwerking tussen Kind en Gezin en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Claes tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over armoedebestrijding

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over initiatieven naar aanleiding van de evaluatie van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding en kritiek van verenigingen waar armen het woord nemen

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over mensen in armoede in de jeugdhulpverlening

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Mijnheer de minister, mijnheer de voorzitter, geachte collega's, het uitgangspunt van het decreet van 21 maart 2003 betreffende de armoedebestrijding is dat het armoedebelief een horizontaal beleid moet zijn. U hebt als minister een functionele bevoegdheid voor onder andere armoede en een coördinerende opdracht. Het decreet formuleert een zestal uitgangspunten: bepalingen inzake coördinatie en organisatie, bepalingen inzake ondersteuning van verenigingen waar armen het woord nemen, het Vlaams netwerk, bepalingen over ervaringsdeskundigen in de armoede en artikelen over projecten inzake armoedebestrijding.

De beleidsbrief van vorig jaar kondigde een evaluatie aan die gestart is in 2006. In functie van de resultaten zal het decreet na overleg, waar nodig, worden bijgestuurd. Hoe ver staat die evaluatie? Wat is de stand van zaken in de voorbereiding van de eventuele bijstellingen? Welke nieuwe accenten wenst de minister eventueel te leggen? We weten dat de minister als promotor van armoedebestrijding ongetwijfeld zijn visie zal hebben.

Een beoordelingscommissie in de schoot van het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen beoordeelt de aanvraagdossiers van de projecten. Het botert niet tussen de raad van bestuur en de beoordelingscommissie van het Vlaams Netwerk.

Kan de minister zich vinden in een herziening van de rol van het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, zodat de subsidiëring van de verenigingen aan de overheid wordt toegewezen?

Toenmalig minister Vervotte heeft vorig jaar een project dat we in onze provincie hadden uitgewerkt, overgenomen voor heel Vlaanderen. Dat heeft geleid tot de rechtenverkenner. Dit is een mooi en goed instrument voor de hulpverlening. In de beleidsbrief werd een actualisering aangekondigd. Ook werd een uitbreiding aangekondigd met de gegevens van de provinciale en lokale overheden. Hoever staat men daarmee? Zijn de gegevens van de provinciale en lokale overheden opgenomen in de rechtenverkenner? Misschien zijn er ook nog mogelijkheden om dit instrument toegankelijker te maken en om een ruimer publiek te bereiken?

De verenigingen waar armen het woord nemen vragen een goede vorming over armoede. Er gaat heel veel aandacht naar de belevenis van armoede en sociale uitsluiting door mensen die in armoede leven. Vandaar de vraag naar extra vorming voor hulpverleners over de problematiek van de beleving van armoede. In 2007 zou onderzocht worden of er een participatiekoffer kon worden ontwikkeld voor de vormingsinstellingen om vorming te geven aan lokale besturen.

Armen ervaren ook een groot gebrek aan informatie op hun maat. Dat is natuurlijk niet zo eenvoudig. Zijn er initiatieven gepland om zich rechtstreeks tot de armen te richten? De rechtenverkenner is een instrument voor hulpverleners dat wel kan gebruikt worden om het gesprek met de armen aan te gaan. Maar misschien zijn er ook ideeën om de informatie voor de armen zelf uit te breiden.

Mijn volgende vraag betreft het organiseren van participatie door armen bij het opmaken van het lokaal sociaal beleidsplan. Werden die plannen gescreend op het vlak van participatie? Indien ja, kunt u aangeven in hoeveel percent van de gevallen met de doelgroep van armen rekening werd gehouden? Dit kan goede voorbeelden opleveren, waarop we ons kunnen richten om armen te betrekken bij de opbouw van het lokaal sociaal beleid.

Bij de actualisering van het Vlaams Actieplan hebben verenigingen waar armen het woord nemen gewezen op de geringe aandacht voor bepaalde doelgroepen, zoals daklozen of oudere mensen met een laag pensioen, waarvan niet veel overblijft als ze een woning huren. Armoede kent immers diverse oorzaken en achtergronden. Bij bepaalde types van huishouden komt armoede

vaker voor dan bij andere types. Armoede hangt vaak samen met de gezinssituatie, de afkomst, de leeftijd en de tewerkstellingssituatie. Het is heel erg duidelijk dat bepaalde groepen, zoals die van de eenoudergezinnen, een groter risico lopen dan andere om in de armoede te verzeilen. Wordt er een doelgroepenbeleid gevoerd binnen het armoedebestrijding? We weten van bepaalde groepen dat hun aandeel toeneemt. Bestaat ook daar aandacht voor? Worden de maatregelen van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding gemonitord? Kan de actualisering van het actieplan volstaan als toetsbare voortgangsrapportage, of is er eventueel een beter instrument om dat in kaart te brengen? Het actieplan is immers heel weinig toegankelijk. Het nodigt nauwelijks uit tot verdere studie en tot het onderscheiden van prioriteiten.

Dan heb ik nog een vraag over de samenwerking tussen Kind en Gezin en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW). We weten allemaal dat de regioverpleegkundigen van Kind en Gezin heel vaak als eersten worden geconfronteerd met armoede in een gezin. Ook screenen ze jonge gezinnen op kansarmoede. Daarom leek het me een goed idee dat er veel meer verbindingen tot stand zouden komen tussen die regioverpleegkundigen van Kind en Gezin, die informatie verzamelen, en de medewerkers van het OCMW, met het lokaal sociaal beleidsplan. Als het gaat over preventie, zijn die jonge gezinnen heel vaak kwetsbaar, maar is er vaak nog een oplossing mogelijk als er op een snelle manier contact met hen wordt gelegd. Mijnheer de minister, ziet u mogelijkheden om de samenwerking tussen de OCMW's en Kind en Gezin te verbeteren, zodat er snel kan worden ingegrepen om de armoede te bestrijden?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, we hebben dit kalenderjaar in deze commissie al tweemaal de gelegenheid gehad om het uitgebreid te hebben over deze problematiek in Vlaanderen en over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Er is inderdaad een duidelijk actieplan, dat de planning van de beleidsmaatregelen zowel op korte als op lange termijn omschrijft en een evaluatie van het gevoerde beleid. Belangrijk is dat dit een duidelijk engagement is van de hele Vlaamse Regering en ook dat er aandacht wordt besteed aan de participatie van de doelgroepen.

Mijnheer de minister, naar aanleiding van de aanpassing van het actieplan in maart 2007 was er kritiek van de verenigingen waar armen het woord nemen op de reactie van de Vlaamse Regering op hun voorstellen. Ik zal die kritiek niet helemaal herhalen. Daarover hebben we al gedebatteerd. Een van de kernpunten was echter dat er geen tastbaar initiatief komt om het beleid te wijzigen op basis van de opmerkingen van mensen die in armoede leven. Ook luidde het dat er geen rekening wordt gehouden met oplossingen die worden voorgesteld door men-

sen in armoede. Een korte tijd daarop heeft deze commissie, naar aanleiding van de actualisering van het actieplan, een interessante gedachtewisseling gehouden. Naar aanleiding van deze bespreking heeft uw voorganger, minister Vervotte, een aantal initiatieven aangekondigd. Mevrouw Claes heeft er al een aantal aangehaald. Inzake participatie was er bijvoorbeeld een duidelijke vraag naar goede vorming over armoede voor de dienstverleners. Ter zake werden er initiatieven aangekondigd. Er is duidelijk een grote nood aan betere informatie. Er werd al verwezen naar de rechtenverkenner en de moeilijkheden die ter zake bestaan, vooral omdat internet en computers voor vele mensen in armoede vrijwel onbereikbaar zijn. Ze zijn dus niet echt geholpen met een website die zich tot hen richt. Ik had verwacht dat het viWTA hier aanwezig zou zijn.

De voorzitter: Zij waren niet bereid om hierover slechts even te komen discussiëren. Ze vragen dat daaraan ruim wat tijd wordt besteed.

Mevrouw Marijke Dillen: Het Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek (viWTA) heeft het probleem van de relatie tussen armoede en technologie onderzocht. Ter voorbereiding van deze vraag heb ik de moeite genomen om de aanbevelingen van het viWTA te herlezen. Ik ben me ervan bewust dat ze niet allemaal financieel haalbaar zijn. Er staan nochtans een aantal interessante aanbevelingen in, onder meer over technologie en sociale druk op armen. Als u dat verslag nog niet hebt gelezen, dan kan ik u echt aanbevelen dat te doen. Die aanbevelingen zijn relevant voor verschillende beleidsdomeinen: welzijn, maar ook onderwijs, economie, enzovoort. Het is de moeite waard dat u ze samen met uw collega's in het kader van het armoededossier zou bekijken.

Ik kom terug op de actualisering en op de aangekondigde initiatieven inzake de structurele participatie in het integrale jeugdhulpbeleid. De kritiek luidde dat er veel initiatieven en instellingen voor maatschappelijke dienstverlening bestaan, maar dat er weinig of geen coördinatie is. Verder wordt gezegd dat de diensten veel te hoogdrempelig zijn. De aangekondigde initiatieven hebben betrekking op huisvesting en gezinsbeleid. Wat dat laatste betreft, vraagt men aandacht voor het positief ouderschap en de uitbreiding van de kinderopvang. Ook in verband met de rechtsbedeling zijn er initiatieven aangekondigd, hoewel dat een federale materie is. Misschien komt daar binnenkort verandering in? Een van de grote klachten in dat verband is de toegankelijkheid van het gerecht: men klaagt over de hoge drempel en ook over het kostenplaatje.

Initiatieven in verband met de schuldbemiddelingsdiensten van de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW) en OCMW's zijn natuurlijk wel een Vlaamse bevoegdheid. Er zijn ook initiatieven aangekondigd

inzake cultuur en vrije tijd, onderwijs en werkgelegenheid. Ik som ze niet op. Toch ga ik even in op iets waarover veel te doen was: op de ervaringsdeskundigen. De verenigingen waar armen het woord nemen vragen aandacht voor de nazorg van de ervaringsdeskundigen. Ten slotte zijn er ook nog een aantal goede initiatieven inzake de gezondheidszorg.

Ik wil u daarover enkele vragen stellen. Een: wat is de huidige stand van zaken betreffende de uitvoering van de actualisering van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding? Welke initiatieven zijn er op dat vlak inmiddels al genomen?

Twee: na de kritiek van de verenigingen waar armen het woord nemen, heeft de Vlaamse Regering er bewust voor gekozen het Vlaams Actieplan via een zeer open dialoog uit te voeren. In antwoord op mijn vraag om uitleg van 20 maart 2007 heeft uw voorganger verklaard dat de Vlaamse Regering met het Vlaams Netwerk zal bekijken hoe er met de actualiseringsronden kan worden omgegaan en hoe dat de dialoog kan verbeteren. Welke initiatieven zijn er inmiddels genomen om ervoor te zorgen dat de feedback aan de verenigingen over de realisaties en over de bijsturingen beter verloopt? Dat laatste was een van de kernpunten van hun kritiek. Ze mogen wel opmerkingen geven, maar vernemen nadien niet meer of er nog iets mee gebeurt. Ze hebben het dikwijls erg moeilijk om te begrijpen dat het politieke besluitvormingsproces lang duurt en dat de uitvoering van de beslissingen veel tijd in beslag neemt.

Drie: de studie van het viWTA over armoede en technologie bevat zeer specifieke aanbevelingen voor de Vlaamse Regering. U bent coördinerend minister daarvoor. Zijn er initiatieven genomen in antwoord op de concrete aanbevelingen van het viWTA?

De voorzitter: Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil me vooral toespitsen op de jeugdhulpverlening. Hoewel de armoede in een gezin met kinderen niet volstaat om te spreken van een problematische opvoedingssituatie (POS), is dit toch vaak, zij het uiteraard niet de enige, sociaaleconomische achtergrond voor het optreden van diverse vormen van jeugdhulpverlening.

We hadden hier tien jaar geleden een ad-hoccommissie rond Armoede, die werd afgerond met een themadebat over armoede en sociale uitsluiting in de plenaire vergadering. We keurden daarop een motie van aanbeveling goed waarmee we de Vlaamse Regering vroegen om: "... professionele hulpverleners door opleiding en bijscholing beter in staat te stellen de kansarmen daadwerkelijk te bereiken en hun vertrouwen te krijgen". Op dit punt worden wij ook vandaag nog geregeld aangesproken. De kloof tussen de hulpverlening, bijvoorbeeld de

consulenten van de comités voor bijzondere jeugdzorg, en de ouders of ouderfiguren is nog niet gedicht. Dit is vanzelfsprekend een delicate aangelegenheid, die in het belang van alle betrokkenen om een genuanceerde aanpak vraagt. Daarnaast werd in die motie aan de Vlaamse Regering gevraagd om: "... de bijzondere jeugdbijstand verder te stimuleren en te ondersteunen ten voordele van een hulpverlening op maat, waarbij een gezinsgerichte werking het uitgangspunt vormt".

Een van de uitgangspunten van het Algemeen Verslag over de Armoede was trouwens dat kinderen uit arme gezinnen vaker worden geplaatst. "Kinderen worden dikwijls geplaatst om redenen die met armoede te maken hebben, ofwel rechtstreeks omwille van de armoede zelf." Pijnlijk genoeg zijn juist de ouders in deze gezinnen het sterkst verbonden met hun gezin en het felst gemotiveerd. Om de vicieuze cirkel te doorbreken is er nood aan gezinsgericht werken. Dat is een element van de dialoog tussen de ouders en de samenleving. Het gebrek aan die dialoog is vaak mede oorzaak van hun problemen. Het Globaal Plan Jeugdzorg bouwt hierop verder, onder meer door bijvoorbeeld de formule van steungezinnen uit te breiden.

Welke structurele inspanningen worden er geleverd om respect en vertrouwen te creëren tussen mensen in armoede en de jeugdhulpverlening? Gaat dit gepaard met bijvoorbeeld permanente vorming van hulpverleners?

Over welke instrumenten beschikt u om de sociaaleconomische situatie van de gebruikers van de integrale jeugdhulp in kaart te brengen? Laten deze instrumenten toe om uitspraken te doen over de evolutie dienaangaande? Mevrouw Claes verwees naar de registratie door Kind en Gezin, maar de integrale jeugdhulp is ruimer dan dat. Het Globaal Plan Jeugdzorg heeft het over de modulering die moet zorgen voor meer verscheidenheid in het aanbod van thuisbegeleiding. Binnen die differentiatie zouden er modules worden gecreëerd die gericht zijn op gezinnen die in armoede leven. Wat is hierin de stand van zaken? Waarin zouden deze modules verschillen van andere modules op het vlak van thuisbegeleiding?

Op welke wijze werd het gezinsgericht werken in de jeugdhulpverlening de jongste jaren zowel kwantitatief als kwalitatief versterkt? Wordt aan deze versterking een effectmeting gekoppeld?

In Tienen hebben wij een steungezinnenwerking. Dat is een zeer belangrijke preventieve en laagdrempelige ondersteuning voor kansarmen en sociaal geïsoleerde gezinnen of jongeren. Hoe worden de projecten op dat gebied geëvalueerd? Is er een kans op uitbreiding van de projecten en van de ondersteuning?

Het blijft natuurlijk cruciaal dat er steungezinnen gevonden worden. Hoe kan de samenleving bijdragen tot

bereidheid en engagement bij de gezinnen die de nodige capaciteiten hebben om als steungezin op te treden? Wat doet iemand de stap zetten om zich hiervoor als vrijwilliger op te geven en om dat engagement op een duurzame wijze op te nemen? Mijnheer de minister, hebt u zicht op het aantal vrijwilligers dat momenteel actief is? Bestaat er ook een mogelijkheid om als vrijwilligersorganisatie in te tekenen op deze formule? Misschien is het te zwaar voor één gezin, maar een soort keten van verschillende steungezinnen voor een gezin is misschien beter haalbaar.

De roep naar meer ondersteuning of naar maatregelen die de drempel tot participatie verlagen, blijft groot. Dat blijkt in het bijzonder ook te gelden voor de structurele participatie in het kader van de integrale jeugdhulp. Voor de integrale jeugdhulp is participatie heel belangrijk. Welke inspanningen werden op dat vlak geleverd? Ziet u nieuwe mogelijkheden om de effectieve participatie van ouders en ouderfiguren in de integrale jeugdhulp te versterken en te ondersteunen?

Mijnheer de minister, kunt u onderbouwde uitspraken doen over de uitstroom van jongeren uit de bijzondere jeugdbijstand? Is het risico voor deze jongeren om in armoede of zelfs in thuisloosheid te verzeilen substantieel groter? Of kunt u aantonen dat de bijzondere jeugdbijstand op dat vlak veeleer een corrigerende factor is? We hopen dat, maar bestaat daar onderzoeksmateriaal over?

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mijnheer de voorzitter, collega's, morgen, 17 oktober, is het de Werelddag van verzet tegen armoede. Het is dus terecht dat we daarover vandaag uitvoerig van gedachten wisselen in deze commissie. Ik betreur, samen met mevrouw Dillen, dat de mensen van het viWTA hier vandaag niet zijn, ook al stond het op de agenda om hier vandaag het debat te voeren.

Collega's, niemand kiest ervoor om arm, ziek of kwetsbaar te zijn. Ik denk dat iedereen zich achter deze uitspraak kan scharen. De beschavingsgraad van een samenleving meet men af aan de manier waarop men als maatschappij omgaat met de meest zwakken. Emanciperen, kansen geven en activeren botst dan ook niet altijd met het krijgen van een uitkering of sociale bescherming. Ik zou zeggen: integendeel, ze versterken elkaar.

Armoede en arm zijn is veel meer dan geen geld hebben. Het betekent ook: geen woning vinden, geen gezond eten kunnen kopen, ziek zijn en maar niet naar de dokter kunnen gaan, tandpijn hebben, maar geen geld hebben voor de tandarts. Arm zijn betekent dat er in het leven geen plaats is voor extra's. Geen nieuwe boekentas voor de kinderen, geen uitstap naar de bioscoop, geen cadeau-

tjes als men jarig is, geen verwarming als het koud is, geen sport en geen vakantie, geen vrienden om al deze dingen mee te doen, geen uitzicht op een toekomst. En dit vaak generatie na generatie. Veel mensen in armoede groeien op in armoede en geven die armoede ook door aan hun kinderen. Het lijkt hen onmogelijk om die spiraal te doorbreken.

We weten allemaal dat het probleem van armoede heel ingewikkeld is en dat er geen pasklare oplossingen zijn. Alleen een gecoördineerde en geïntegreerde aanpak werkt. Armoedebestrijding gaat om inkomen en werk en huisvesting en onderwijs en gezondheid en insluiting. Alleen een minimumbedrag uitkeren volstaat niet om armoede te bestrijden. Van een uitkering alleen kunnen mensen niet leven, alleen overleven.

Wij pleiten dan ook voor een geïntegreerde aanpak van de armoedeproblematiek, die vertrekt van het voorzien in een inkomen via een uitkering naar een actieve job. De geïntegreerde aanpak pakt tegelijkertijd problemen aan inzake huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg en deelname aan de samenleving. Ook dat stond in het verslag van het viWTA.

Wij vragen dan ook dat ervaringsdeskundigen worden ingezet en dat de inspraak van de mensen die in armoede leven wordt gestimuleerd. Wij vinden dit uiterst belangrijk. Wij moeten die mensen leren om het woord te nemen. We moeten hen leren opkomen voor hun rechten. Initiatieven die van onderuit komen, moeten we blijven stimuleren.

Collega's, er werden al uitgebreid vragen gesteld aan de minister. Uit mijn betoog zult u begrijpen dat ik er geen lijstje meer zal aan toevoegen. Ik sluit me volmondig aan bij de vragen die hier werden gesteld.

De voorzitter: Mevrouw Roex heeft het woord.

Mevrouw Elke Roex: Wij sluiten ons ook aan bij de gestelde vragen en bij een emanciperende aanpak van de armoede.

Ik herinner mij, mijnheer de minister, dat u – in uw vorig leven als parlementslid en tijdens een hoorzitting over armoede – een betoog hebt gehouden over de subsidieregeling van verenigingen waar armen het woord nemen. Nu gebeurt het via het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen. Maar het netwerk fungeert eigenlijk tegelijkertijd als scheidsrechter en belangenbehartiger. Ik maak dus van de gelegenheid gebruik om u nog eens te vragen of uw standpunt daarover nog altijd hetzelfde is. Zo ja, gaan we dan vooruit? Wat gaan we ermee doen?

We hebben vorige keer al geprobeerd om een voorstel van decreet in te dienen, wat helaas niet gelukt is. De

minister gaf ons toen als reden op dat er een algemene evaluatie van het decreet zou komen. Ik weet niet of de tijd daarvoor al rijp is omdat het decreet nog niet zo oud is. Moeten we daar echt op wachten om de subsidieregels te veranderen? Ik denk dat de tijd gekomen is om die subsidieregels te veranderen en de overheid haar rol als scheidsrechter ook te laten spelen. Zo kan de spanning binnen het Vlaams Netwerk weggenomen worden en kan het netwerk zich opnieuw richten op haar kerntaak, namelijk het ondersteunen van verenigingen waar armen het woord nemen.

Indien u positief antwoordt, zullen we niet nalaten om snel een voorstel in te dienen. Het is slechts één regeltje in het decreet. Ik denk dat we er nu gemakkelijk eensgezindheid over kunnen bereiken.

De voorzitter: Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: Geachte collega's, ik dank u voor uw vragen en commentaren. Ik probeer om voor elk van de tussenkomsten een antwoord te formuleren, maar niet noodzakelijk in de perfecte volgorde.

Er zijn een aantal vragen gesteld over de aanpassing van het decreet en de actualisering van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. De belangrijkste resultaten van de evaluatie zijn ongeveer gekend en maken deel uit van de elementen uit het decreet die we willen bijsturen.

Het eerste punt is – en dat is geen toeval, mevrouw Roex – het opheffen van de status van rechter en partij voor het Vlaams Netwerk. Het is de bedoeling om een orgaan te hebben dat eerst en vooral ondersteunend werkt. Er zijn verschillende functies voor dat netwerk denkbaar. Maar ik denk dat iedereen het er over eens is dat, wanneer men een subsidiepot verdeelt, men in een compleet andere situatie zit dan wanneer men als een actor van het terrein een soort belangenbehartiger is. De opheffing van die status van rechter en partij maakt dus deel uit van de bijsturing van het decreet. Via een wijziging van het Armoededecreet zullen we deze taak nu toewijzen aan de Vlaamse overheid. Ik heb de procedure voor de wijziging van het Armoededecreet, met onder andere deze wijziging, in gang gezet. Ik volg daarmee wat mevrouw Vervotte aangekondigd heeft maar enige maanden vertraging heeft opgelopen. Ik wil nog voor het einde van het jaar een document indienen waarmee het decreet Armoedebestrijding geactualiseerd wordt.

Ook hebben we ervaren dat de huidige termijn voor de opmaak van het actieplan, namelijk negen maanden na het aantreden van de Vlaamse Regering, eigenlijk te kort is als men op een participatieve manier wil werken. We zouden voorstellen om die termijn tot twaalf maanden te verlengen. Het moet natuurlijk wel de bedoeling zijn dat de slagkracht van een nieuwe regering behouden blijft en dat men niet pas na drie jaar met een actieplan voor

de dag komt. Als men het essentieel vindt dat het actieplan gedragen wordt door dialoog met het veld, dan lijkt twaalf maanden ons een betere termijn.

In het aangepaste decreet zal er ook meer aandacht zijn voor de participatie van armen, ook bij de uitvoering en de actualisering van het actieplan. We willen daarbij de waarde benadrukken van het verticale armoedeoverleg binnen alle beleidsdomeinen. Daar kunnen ook de partners van het Vlaams Netwerk met andere beleidsactoren in contact komen. Vervolgens blijft er ook via de vertegenwoordiging van het Vlaams Netwerk in het horizontale overleg, betrokkenheid op de actualisering van het algemeen actieplan.

Een punt dat ik ook zeer belangrijk vind en waarvan ik vind dat het vandaag onvoldoende gerealiseerd wordt, is de samenwerking van de verschillende actoren van armoedebestrijding binnen mijn eigen bevoegdheid. Er zijn de verenigingen waar armen het woord nemen, het Vlaams Netwerk maar ook Samenlevingsopbouw en eigenlijk ook de CAW's. Ik wil dat die mensen meer gaan samenwerken en dat de verschillende taken die we kunnen bedenken – wie wil er Steunpunt zijn, wie zorgt er voor het beheer van expertise en kennis, wie zorgt er voor een zekere beleidsbeïnvloeding, wie is de belangenbehartiger? – een adequate plek krijgen en dat men op een duidelijke manier de rol van de ene of de andere kent. Het is de ambitie van het nieuwe decreet om daar klaarheid in te scheppen.

Ik wil even dieper ingaan op expertise en kennis. Ik heb het gevoel dat het netwerk vandaag op het niveau van de ervaringsdeskundigheid vrij veel expertise in huis heeft of kan hebben door zijn zeer goede rechtstreekse lijn met de verenigingen waar armen het woord nemen. Ik maak me echter een beetje zorgen over de vertaling van die ervaringsdeskundigheid naar beleidsinitiatieven en over de juiste, adequate inschatting van de inspanningen van het beleid om een antwoord te geven op de vragen vanuit de ervaringsdeskundigheid. Toen ik in de zomer die ambitie geformuleerd heb ten aanzien van het Vlaams Netwerk, zei deze organisatie dat wij iets vroegen waarvan het onzeker was of ze daarvoor de nodige expertise in huis had. Er is immers een grote stap van de problemen die mensen in armoede meemaken naar de decreetaanpassing die nodig is om hen te helpen. Toch vind ik dat iemand die vertaalslag moet doen.

Als we kennis nemen van een schat aan ervaring, rijkdom en wijsheid over wat armoede als ervaring betekent, zonder dat er een vertaalslag gebeurt naar de concrete betekenis ervan voor het beleid, dan vind ik dat een frustrerende ervaring. Men heeft in dit parlement een heel goede oefening gedaan rond energiearmoede. Men heeft vastgesteld dat men kan vertrekken van ervaringsdeskundigheid en van getuigenissen,

maar dat men vrij snel moet zoeken naar wat men concreet kan doen. Ik wens in dat licht binnen het hertekende landschap te weten wie er gaat instaan voor de juiste beleidsbeïnvloeding en voor de vertaling van die ervaringsdeskundigheid naar het beleid.

In de beleidsdocumenten die ik ga maken, ga ik de samenwerking tussen de verschillende actoren structureel inschrijven en ga ik ook de rolbepaling en de onderlinge afstemming van wat iedereen doet, duidelijk opleggen. Ik wil ook de startdatum en de duur van de meerjarenplannen van elk van die instellingen op elkaar afstemmen. Ik wil voorkomen dat we in een eeuwige stroom van actualisering terechtkomen. Ik wil dat we dit efficiënt benaderen.

De procedure voor het indienen van het gewijzigde Armoededecreet is opgestart. Bij gelegenheid zal ik daarover nog wat meer toelichting geven.

Er werd ook gevraagd naar de frictie tussen het Vlaams Netwerk en zijn beoordelingscommissie. Er is inderdaad een probleem. De beoordelingscommissie heeft het bestuur van het Vlaams Netwerk gevraagd zich voor het oordeel over de reguliere werking van de verenigingen te baseren op haar adviezen van 2007. De commissie heeft voor de dossiers van 2008 haar beoordeling beperkt tot de themadossiers. Daarmee wil de commissie nog duidelijker onderstrepen dat ze vindt dat het erkennen en subsidiëren van verenigingen waar armen het woord nemen, een taak van de overheid is. Mevrouw Claes, dat is dus de aard van die frictie. Het gaat dus veeleer over een duidelijke stellingname, die ondertussen naar mijn aanvoelen op een politieke parlementaire consensus kan rekenen. We zullen daar dus zo snel mogelijk werk van maken.

U vraagt me ook een overzicht van de actualisering van het Vlaams Actieplan. We evalueren dat jaarlijks. De actualisering geeft dan een beeld van de uitvoering van de respectievelijke acties, zowel van lopend beleid als van nieuwe beleidsaccenten. De actualisering van 2008 zal uiteraard in detail een aantal vragen beantwoorden die hier zijn gesteld. Met de actualisering is nu al begonnen. Mijnheer de voorzitter, uiterlijk op 1 maart 2008 zal ik dit kunnen bezorgen aan deze commissie, net als aan de bevoegde adviesorganen.

Mevrouw Dillen beklemtoonde nog eens dat op een bepaald ogenblik het signaal is gegeven dat de verenigingen waar armen het woord nemen meer moeten worden betrokken bij die evaluatie. Er is ter zake sprake van een timing, die ik nu niet helemaal zal voorlezen. We bevinden ons nu in de fase september-oktober. Er is een eerste tekstversie van de actualisering gemaakt, op basis van informatie die vooral afkomstig is van de aandacht-sambtenaren. In oktober-november zullen we, na zelf eerst die tekstversie te hebben aangepast, daarover feedback geven aan de aandacht-sambtenaren. Uiterlijk

midden november, dus vrij binnenkort, zal de tekstversie dan worden bezorgd aan het Vlaams Netwerk. De mensen van het Vlaams Netwerk zullen een maand hebben om opmerkingen te formuleren. Voor onszelf voorzien we in nog een maand om rekening te houden met die reacties. Vanaf midden januari zouden we willen beschikken over een document dat mee besproken is geweest door het Vlaams Netwerk.

Als ik sneller documenten ter beschikking kan stellen, zal ik het niet nalaten. Als ze al kunnen participeren aan de hand van tussentijdse teksten, zal ik niet nalaten hun die te bezorgen. Ik schat dat ik dit tegen eind februari op de agenda van de Vlaamse Regering zal kunnen zetten, zodat ik het begin maart kan voorleggen aan dit parlement.

Mevrouw Claes, u stelde ook een vraag over het monitoren van de acties in het Vlaams Actieplan. Voor het monitoren van al deze acties is er een horizontaal permanent armoedeoverleg. Aan dat overleg nemen zowel vertegenwoordigers van de diverse beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid – de zogenaamde aandachtsambtenaren – als de mensen van het Vlaams Netwerk deel. Per actie of per beleidsmaatregel in het actieplan wordt een fiche opgesteld waarin de voortgang van de maatregel en de beleidsintenties voor het komende jaar worden opgenomen. Die fiches worden jaarlijks geactualiseerd door de aandachtsambtenaren en verwerkt door mijn administratie, waarna wordt teruggekoppeld naar de aandachtsambtenaren. De actualisering van 2007 en ook de geplande actualisering van 2008 zijn in die zin opgevat.

Hoe kunnen we het Vlaams Netwerk nu nog beter bij die uitvoering en bij die evaluatie betrekken? Uit gesprekken met het Vlaams Netwerk blijkt dat men vindt dat de actualisering krachtiger en bondiger moet zijn. We werken in een heel specifieke context, met mensen die houden van concrete dingen, en die misschien een te grote zucht hebben naar exhaustiviteit. Er wordt gevraagd om wat kernbegrippen te hanteren en om het betoog van deze mensen wat krachtiger en bondiger te verwoorden, zodat ze er niet naar op zoek moeten gaan in een vloed van bladzijden. Ik heb daar aandacht voor en zal dus aandringen op een zekere synthese. Ook wordt de vraag gesteld of het nodig is een afzonderlijke consultatieronde van de verenigingen te organiseren. In het verleden was dat immers een ad-hocgebeuren. We zullen dus nadenken over manieren om in te spelen op de precieze verlangens van verenigingen waar armen het woord nemen, om ervoor te zorgen dat hun aanvoelen ten aanzien van dat actieplan sneller en krachtiger wordt geformuleerd.

Zo zouden we per beleidsdomein een prioriteitenagenda willen opmaken vaststellen voor het verticale overleg. Dat helpt om het concreet te maken, om te voorkomen dat het gaat om een lang document waarin men

zich niet kan vinden. Ik zal een voorbeeld geven. Als ik iets vraag als coördinerend minister, dan hanteer ik het principe dat ik binnen mijn eigen bevoegdheidsdomein het voorbeeld moet geven. Dat is de beste wijze om dat verticale overleg te doen slagen, ook bij de anderen. Binnen mijn beleidsdomeinen werden de thema's kinderopvang, geestelijke gezondheidszorg en schuldpreventie als prioritaire thema's naar voren geschoven. We hebben dat samen met het Vlaams Netwerk gedaan. We hebben hen gevraagd waaraan ze heel specifiek zouden willen werken. Dat doen we ook ten aanzien van de bevoegdheden van de andere ministers. We kiezen dat boven het hele verhaal.

Inzake kinderopvang herinnert u zich de studie van deze zomer waaruit bleek dat in Gent tarieven worden gehanteerd die interessanter zijn voor mensen met een laag inkomen. Proportioneel wordt er echter veel minder gebruik gemaakt van die mogelijkheden door mensen in armoede, omdat ze niet weten dat er goedkope vormen van opvang bestaan. Bij de geestelijke gezondheidszorg gaat het om mensen met een zekere kwetsbaarheid. Als zij bovendien in armoede zitten, zijn ze dubbel kwetsbaar. We vinden dus dat we daar extra aandacht voor moeten hebben. We kiezen ook voor schuldpreventie, om redenen die u uiteraard perfect kunt begrijpen. Die drie keuzes zijn gemaakt in overleg met het Vlaams Netwerk. Dat wil ik nogmaals benadrukken.

Ik overleg met het Vlaams Netwerk hoe en wanneer de terugkoppeling over de actualisering van het Vlaams Actieplan naar de verenigingen het best wordt georganiseerd. Ook naar de verenigingen zullen we dus terugkoppelen.

Dan kom ik tot een aantal meer specifieke vragen. Mevrouw Claes, u stelde een vraag over de rechtenverkenner. Het valt me op dat u stelde dat die op de eerste plaats was ontwikkeld voor hulpverleners. Anderhalf jaar geleden heb ik als parlements lid dezelfde vraag gesteld. De minister heeft me toen een klein beetje tegengesproken. Ze stelde dat het haar ambitie was dat die rechtenverkenner ook toegankelijk zou zijn voor de burgers. Met u deel ik echter het idee van de stap-voor-stapbenadering. Als de rechtenverkenner heel goed wordt gemaakt, zodat alle hulpverleners in staat worden gesteld om de rechten van en voor hun cliënten in kaart te brengen, dan zijn we al een heel eind ver. We hebben ondertussen echter ook al ideeën over het eveneens toegankelijk maken van een dergelijk instrument voor burgers, en dan vooral voor de burgers die zich in de zwakste posities bevinden. Althans mijn voorganger zag de rechtenverkenner dus zeker niet als iets dat alleen voor de hulpverlener moet dienen. Het is u echter vergeven, want u zegt net hetzelfde als wat ik ten onrechte zei.

Mevrouw Sonja Claes: Zoals ik net nog zei aan mevrouw Merckx, het lijkt alsof de vragen doorgetelefoneerd zijn.

Minister Steven Vanackere: Dat zijn ze echt niet. Dat kunnen we absoluut bevestigen.

De rechtenverkenner, die in juni 2006 online is gegaan, is ondertussen voort uitgebreid met de lokale en provinciale rechten. Ik kan met genoeg zeggen – want het is relatief nieuw – dat vanaf 1 oktober 2007 de vijf provincies deelnemen. Er was immers nog één provincie die was achtergebleven. Ook zijn 177 gemeenten opgenomen in de rechtenverkenner. Soms gaat het dan over het OCMW, soms over de gemeente.

We hebben een nieuwe oproep gedaan aan de lokale besturen gedaan om hun informatie op de website verder te vervolledigen. Internetdeskundigen bevestigen dat de rechtenverkenner een hoog waarderingsscijfer krijgt. Dan gaat het erover wat die verkenner moet kunnen doen. Natuurlijk kunnen we altijd beter. Er worden verbeteringen in het vooruitzicht gesteld qua inhoud en bereik. We willen sessies organiseren met hulpverleners en gebruikers van de rechtenverkenner om te komen tot een beter gebruik ervan. Men zal dus wat extra vorming geven. De voortdurende actualisering en vervollediging van de informatie is een grote opdracht. In de administratie is één persoon verantwoordelijk voor het permanent updaten van de website. De technische ondersteuning gebeurt op basis van een overeenkomst met een externe firma. Vermits de informatie gedeeltelijk van de lokale besturen komt, is het van essentieel belang dat de respectievelijke actoren en overheden zelf hun informatie actualiseren. Ik ben van plan in mijn contacten met de provincies – onder meer in mijn ronde van de provincies – deze zaak onder de aandacht te brengen. Niets is immers zo slecht als een goed opgestart instrument niet goed te onderhouden.

We willen de rechtenverkenner als publieke website ook toegankelijk maken voor de burger. Via overleg met mensen uit de doelgroep willen we komen tot suggesties om de rechtenverkenner bij te sturen. In het voorjaar van 2007 is dat ook daadwerkelijk gebeurd. Het Vlaams Netwerk organiseerde informatiesessies voor verenigingen waar armen het woord nemen. We willen ook de afstemming met bestaande initiatieven realiseren. We willen graag een koppeling met de interprovinciale sociale kaart realiseren. Die is er nog niet, maar als we de rechtenverkenner en de provinciale sociale kaarten met elkaar zouden kunnen verbinden, dan zou het mogelijk zijn gericht naar de juiste lokale dienstverlenende actoren door te verwijzen.

In 2008 wil ik de nadruk leggen op de bekendmaking. Ik wil het mogelijk maken dat lokale besturen de rechtenverkenner vlot in de gemeentelijke website kunnen integreren. In 2008 zal ik een studiedag organiseren om de lokale besturen te informeren over de verschillende mogelijkheden van het gebruik van de rechtenverkenner in relatie tot de eigen website. Ook voor de burger – en

voor kwetsbare groepen in het bijzonder – zal in 2008 een aantal gerichte campagnes worden gevoerd. Ik denk dat ik daarbij moet overwegen om ook een gedrukt document te maken dat is aangepast en op een relatief eenvoudige, toegankelijke manier de rechten van de mensen uiteenzet. We mogen immers niet vergeten dat veel mensen in armoede lijden aan een vorm van functioneel analfabetisme. De informatiekloof bestaat. Het volstaat niet te zeggen dat de website er is: dat is voor te veel mensen een brug te ver. Dat wil ik in 2008 in de vorm van een gerichte campagne aanpakken.

U vraagt hoe het zit met de aandacht voor kennis over armoede en met de participatiekoffer. Mevrouw Claes, u hebt gelijk: het is cruciaal te weten wat er specifiek is aan armoede. In het veld zijn er op dat vlak zeer boeiende ontwikkelingen aan de gang. De kennis van hulpverleners over de leefwereld van mensen in armoede wordt opgenomen via het project 'Armoede in-zicht' van het Vlaams Netwerk en van Welzijnszorg en via het project 'Bindkracht' van de Karel de Grote-Hogeschool. Beide projecten werken nauw samen met elkaar. Beide ontwikkelen een vormingsaanbod voor de verschillende instanties die in contact komen met mensen in armoede, om hun inzicht in de beleving van armoede te vergroten.

'Armoede in-zicht' richt zich vooral op middenveldorganisaties, onderwijsinstellingen en overheidsdiensten. 'Bindkracht' richt zich veeleer op hulpverleners in CAW's en bijzondere jeugdbijstand en op medewerkers van de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB). In beide gevallen is er een rechtstreekse inbreng van mensen in armoede over hun ervaringen met deze diensten. Die confrontatie ervaren alle deelnemers als bijzonder zinvol. In het kader van de projectsubsidieering krijgt dit aspect nu reeds mijn steun: 32.000 euro voor Bindkracht. Tevens ondersteunen de minister van Energie Crevits en ikzelf het project 'Armoede en energie' van de provinciale dienst Samenlevingsopbouw Antwerpen. In dit project worden de ervaringen van mensen in armoede met de energiesector gebundeld en besproken met de betrokken diensten. We hebben met die mensen nog overlegd. Het is niet de bedoeling dat de kennis en de conclusies van dit project enkel dienstig zouden zijn voor de provincie Antwerpen. Uiteraard is het de bedoeling om voor heel Vlaanderen relevante conclusies te trekken.

In het kader van het lokaal sociaal beleid hebben het Vlaams Netwerk en de samenlevingsopbouwsector een participatiekoffer ontwikkeld. Dit is een koffer vol met technieken en methodieken om kansarme mensen te betrekken bij het lokaal sociaal beleid. Iedere lokaal bestuur heeft vorig jaar zo'n koffer ontvangen. Verder kon elk lokaal bestuur vijftig uren vorming op maat aankopen, georganiseerd door regionale organisaties zoals een regionaal welzijnsoverleg, aankopen. Het thema participatie kwam daarin meermaals aan bod. De informatie van de participatiekoffer wordt ook online ter beschikking gesteld via een website.

Mevrouw Claes wees op het belang van informatie op maat. Zoals reeds vermeld, moet de rechtenverkenner aan de burger informatie op maat ter beschikking kunnen stellen over zijn individuele rechten. De acties van het Vlaams Actieplan worden via uniforme fiches opgevolgd door de aandachtsambtenaren van elk beleidsdomein. In deze fiches wordt ook de nadruk gelegd op informatie en communicatie over de actie. Dit is een manier om de aandachtsambtenaren en de actieverantwoordelijken attent te maken op het belang van informatie. We stellen dikwijls vast dat er goed werk wordt geleverd, maar dat men dat niet genoeg weet. De ontsluiting van informatie is essentieel. U hebt op dat punt 100 percent gelijk.

Ik geef enkele voorbeelden van informatie op maat. Kind en Gezin bouwt een aanbod uit van toegankelijke en begrijpelijke informatie voor maatschappelijke kwetsbare gezinnen. Dat gebeurde al, maar nu wordt dat extra benadrukt. Ook in het onderwijs is een grotere gevoeligheid ontstaan over gestructureerde en doelgerichte informatieverstrekking over studietoelagen, zodat de toegankelijkheid voor kansarme gezinnen wordt verhoogd.

Mevrouw Claes vraagt ook aandacht voor participatie in de eerste reeds goedgekeurde plannen voor lokaal sociaal beleid. Er zijn 279 beleidsplannen ingediend. Participatie en terugkoppeling staan centraal bij het strategische planningsproces. Men heeft niet gedetailleerd bestudeerd welke doelgroepen men benaderde. De analyse van de beleidsplannen door de Vlaamse administratie leverde de volgende resultaten op. 63 percent van de gemeenten richten zich tot de burger in het algemeen. 68 percent richten zich expliciet tot derden. 64 percent van de gemeenten gaan bij hun participatie-initiatieven doelgroepgericht te werk. Dat is relatief veel. In bijna twee op drie gemeenten heeft men goed begrepen dat bij het participatiebeleid een doelgroepenbeleid naar kwetsbare groepen hoort. Dat gebeurt meestal via adviesraden, wijkwerking en vindplaatsgericht werken, waarbij men in specifieke wijken aandacht opbrengt voor participatie. Verder worden er specifieke enquêtes georganiseerd, gericht op doelgroepen.

Op het vlak van de terugkoppeling van het lokaal sociaalbeleidsplan zijn de instrumenten niet zo doelgroepgericht. Het merendeel van de gemeenten zegt dit te doen via het gemeentelijke infoblad, in hoge mate ook via de website en in 33 van de 269 gevallen via hoorzittingen. Ik heb dus het gevoel dat het doelgroepgericht werken sterker aan bod is gekomen bij de opmaak van het lokaal sociaal beleidsplan. Ik erken ook meteen dat terugkoppeling een continu proces is. Dit is misschien een momentopname, en misschien zullen we binnen een jaar vaststellen dat de terugkoppeling groter is.

U informeert naar de aandacht voor specifieke doelgroepen van het armoedebeleid: voor daklozen, oudere

mensen met een laag pensioen, éenoudergezinnen en allochtonen. Rond allochtonen en armoede is er in augustus een project opgestart dat wordt ondersteund door het Vlaams Minderhedencentrum. Eind januari wordt een seminarie georganiseerd waarbij actoren vanuit verschillende invalshoeken en sectoren betrokken worden. Dat zal in maart 2008 resulteren in een actieplan met concrete aanbevelingen voor het beleid en voor het werkveld met uiteraard een maximale aandacht voor geïntegreerd werken binnen bestaande structuren. Ik ben niet van plan daar een categoriaal beleid van te maken. Ik ben van plan om de conclusies – zoals omtrent communicatie en kanker bij allochtonen – zo veel mogelijk te veralgemenen en een verkokerd aanbod te voorkomen. Tegelijk wil ik aandacht besteden aan de specificiteiten.

Het actieplan omvat geen doelgroepgerichte acties naar arme ouderen of eenoudergezinnen. Enkele acties komen wel voornamelijk aan deze groepen ten goede. Zo omvat het actieplan het optrekken van de toelage voor thuis- en mantelzorg in de zorgverzekering en het verhogen van de toegankelijkheid van de kinderopvang-initiatieven. Door het Vlaams Actieplan op te bouwen volgens de grondrechten zijn doelgroepacties iets minder zichtbaar. Het is wel zo dat er – voor dak- en thuislozen – extra inspanningen zijn om de CAW's te ondersteunen bij het bieden van preventieve woonbegeleiding en bij het toeleiden van thuislozen naar de huisvestingsmarkt, soms door een beroep te doen op de sociale verhuurkantoren.

Naar aanleiding van het viWTA-rapport van juni 2007, mevrouw Dillen, heeft het Vlaams Netwerk een werkgroep Digitale Kloof opgericht. Bij de actualisering van het Vlaams Actieplan kan worden bepaald binnen welke bevoegdheid of bevoegdheden deze thematiek het best verder wordt opgevolgd. Reeds voor het verschijnen van het rapport van het viWTA werden initiatieven genomen. We moeten samen eens nagaan of we daarmee tegemoet zijn gekomen aan de bekommernissen, want na het rapport hebben we niets meer ondernomen.

Ik som op wat we vóór het rapport hebben gedaan. In samenwerking met het mecenaat van Belgacom/Microsoft stelde minister Vervotte een honderdtal computers ter beschikking van armoedeverenigingen en aanverwante organisaties. Niet alleen de hardware werd ter beschikking gesteld, er was ook ondersteuning voor de installatie en het gebruik ervan. Er is het opbouw-werkproject Buurtweb in de kansarme buurt Aalst-Rechteroever dat in het internetcafé initiatiecurssussen organiseert. In Brussel geeft KureghemNET aan kansarme jongeren een computer- en internetcursus waardoor hun kansen op werkgelegenheid verhogen. We vragen ons af of we dit moeten voortzetten. Als het viWTA-rapport oordeelt dat dit gecontinueerd moet worden, moeten we daar onze conclusies uit trekken. Digid@k Turnhout zorgt op zeven locaties voor infra-

structuur voor informatie- en communicatietechnologie (ICT) en voor begeleiding ter zake van kansengroepen. Ten slotte brengt 'Een paar apart' van Samenlevingsopbouw provincie Antwerpen mensen die in armoede leven in contact met bewoners met een andere sociale achtergrond.

Eigenlijk zijn dit versnipperde ingrepen, dat erken ik onmiddellijk, mevrouw Dillen. We moeten eens nagaan of we geen algemene strategie moeten uitdokteren. Het mag niet van de woonplaats afhangen of iemand uit een doelgroep een kans krijgt.

Mevrouw Merckx, u stelde vragen over de link tussen armoede en jeugdhulpverlening. U peilt naar de structurele inspanningen. Het Algemeen Verslag over de Armoede maakte destijds heftige reacties los omdat niet alle hulpverleners het eens waren met de conclusies dat er "niet geluisterd werd naar de ouders, de armen in de jeugdhulp". Intussen heb ik ondervonden dat de jeugdhulpverlening zich sterk bewust is van de link tussen een POS en de sociaaleconomische achtergrond van jongeren. In mijn vele gesprekken met de hulpverleners in deze sector kwam die link veelvuldig aan bod. De hulpverleners benadrukken de complexiteit van zo'n situatie. Zij moeten hun verantwoordelijkheid opnemen ten opzichte van de eerste cliënt, de jongere zelf, en mogen de tweede cliënt, de ouders, niet uit het oog verliezen. Laat ons alstublieft de zware last voor deze hulpverleners erkennen.

Er is veel aandacht gegaan naar 'het werken met ouders en context'. Dat blijkt uit de vele opleidingen die hulpverleners volgen. Projecten zoals Bindkracht, waarbij armen en hulpverleners geconfronteerd worden met elkaars visie, worden door hulpverleners druk bevestigd. Ik ben er zeker van dat sinds het Algemeen Verslag over de Armoede 'luisteren naar, samenwerken met armen/ouders' in vele instellingen een centraal werkthema is geworden. Ik merk deze aandacht op een meer structurele manier onder meer in de regelgeving. In de decreten en besluiten van de Vlaamse Regering met betrekking tot de bijzondere jeugdbijstand zijn een aantal grondrechten van gebruikers expliciet vastgelegd. Jongeren of ouders moeten bijvoorbeeld instemmen met de hulp die wordt geboden door een comité voor bijzondere jeugdzorg. De inspraak van ouders in de hulpverlening moet door de voorziening gewaarborgd worden. Ook in de sectorspecifieke minimale kwaliteitseisen (SMK) zijn elementen van inspraak en klachtrecht vastgelegd. Deze SMK's zijn een erkenningsvoorwaarde. Dat is het op decreetgevend niveau.

Er is een voorwaardenscheppend kader. Ik verwijs naar initiatieven zoals de brochures 'Jij en de Jeugdrechtsbank' en 'Jij en het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg'. Zo worden ook de ouders gestimuleerd om op een actieve manier te participeren aan het hulpverle-

ningsproces. Ter ondersteuning van de consultants werden per regio multidisciplinaire teams samengesteld uit verschillende disciplines, met bijzondere aandacht voor diagnostische en methodische deskundigheid. In enkele van deze teams zetelen ook ervaringsdeskundigen uit de armoede of de kansarmoede.

Het thema voor de Award Jeugdzorg 2007, een prijs die door het Globaal Plan Jeugdzorg in het leven werd geroepen, luidt: het werken met ouders, netwerkontwikkeling, participatie en draagkrachtversterking binnen de bijzondere jeugdbijstand. De kwetsbare ouders staan hierbij dus echt centraal.

Ook bij Kind en Gezin merk ik een grotere gevoeligheid daarvoor. Er zijn gezinsondersteuners bij de preventieve dienstverlening. Er zijn ook doelgroepmedewerkers, die voornamelijk werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen en die de problematiek van armoede en uitsluiting door en door kennen, de gezinnen ondersteunen en verbindend werken tussen de gezinnen, de dienstverleners en de organisaties.

Daarnaast zijn er ook nog de inloopteams, die werken in achtergestelde buurten en die onthaal- en opvoedingsondersteunende groepsgerichte activiteiten organiseren. Door hun laagdrempelige werking en hun vertrouwdheid met de doelgroepen, realiseren ze een positieve relatie tussen de gezinnen in armoede en de hulpverlener.

Ik ben misschien wat exhaustief geweest, maar ik heb het met opzet gedaan. Ik vind echt dat we aandacht moeten hebben voor wat er in deze sector al bestaat aan aandacht voor de context van de ouders.

Heb ik instrumenten om de sociaaleconomische situatie van de gebruiker in kaart te brengen? Dat is cruciaal. In 2006 is een Agoraproject opgestart met als titel 'Plaatsing van kinderen en armoede'. We verwachten dat daarmee zeker een antwoord zal komen op de vragen. Het project wordt uitgevoerd door de Universiteit Gent (UGent) en de Université Catholique de Louvain (UCL), in opdracht van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, dus vanuit de Federale Overheidsdienst (FOD) Wetenschapsbeleid.

Via dit onderzoek wil men zicht krijgen op de sociaaleconomische achtergrond van kinderen en jongeren die geconfronteerd worden met een maatregel binnen de bijzondere jeugdbijstand. Er wordt een longitudinaal onderzoek aan gekoppeld. Iedereen kent dat woord? Een longitudinaal onderzoek is een methodiek waarbij men in de tijd dezelfde doelgroep blijft volgen. Er zal worden nagegaan wat de sociaaleconomische situatie is van de jongeren op volwassen leeftijd, waarbij men dus een cohorte volgt op verschillende momenten. Men kijkt naar de situatie op nul jaar, op drie jaar enzovoort. Er is een schitterend programma van de British Broadcasting

Corporation (BBC), waarbij men baby's volgt, op hun zevende jaar naar hen kijkt en ook op hun veertiende en eenentwintigste jaar. In het najaar van 2008 verwachten we de eerste resultaten van die studie.

Elke sector heeft natuurlijk ook nog eigen registratiesystemen. In afwachting van die goede studie registreert elke sector sociaaleconomische aspecten van de cliënten zoals inkomen, scholing en huisvesting, maar ik heb op dit moment geen rapportage met betrekking tot de evolutie in de sociaaleconomische situatie van de gebruikers.

Voor de toekomst is het Agentschap Jongerenwelzijn, samen met de ondersteuningsstructuur van de bijzondere jeugdbijstand, een uniform registratiesysteem aan het uitwerken voor private voorzieningen. Hierin zouden we parameters inzake de sociaaleconomische situatie van de minderjarige en zijn gezin opnemen als beïnvloedende factoren. We denken daarbij aan: beschikbaar maandinkomen, opleiding van de ouders, arbeidssituatie van de ouders, eventueel een laag stimulatie-niveau, huisvesting, gezondheid, sociaal netwerk, scholingsgraad van de minderjarige en het aantal schoolwissels. Dat zal een beeld geven van de sociaaleconomische situatie van de cliënten en zo ook tendensen weergeven voor de totale populatie van de bijzondere jeugdbijstand.

Tegen begin 2009 zou men voor alle werkvormen de eerste testresultaten moeten hebben van die registratie. U begrijpt dat we eerst en vooral moeten zorgen voor een sjabloon dat de verschillende werkvormen en de verschillende organisaties gebruiken, om ervoor te zorgen dat de informatie die daaruit voortvloeit, coherent is. Ik verwacht daar bijzonder veel van.

Het aanbod thuisbegeleiding wordt vanuit het Globaal Plan met minstens 200 plaatsen uitgebreid. Momenteel zijn deze specifieke modules nog niet uitgewerkt. Eerst moeten de onderzoeksresultaten van het onderzoek 'Initiatie van effect- en effectiviteitsmeting van het private hulpaanbod binnen de bijzondere jeugdzorg' in beleidssuggesties zijn vertaald.

Het onderzoek ging over drie verschillende werkvormen: de thuisbegeleiding, de begeleidingstehuizen categorie 1 bis en de projecten Gestructureerde Intensieve Trajectbegeleiding (GIT). Deze drie werkvormen zijn in de studie goed in kaart gebracht, maar ik heb gevraagd om dat ook te vertalen naar beleidssuggesties. Daarop wachten we om te zien wat we ermee kunnen doen om de thuisbegeleiding nog beter te laten inspelen op de behoeften van de kwetsbare gezinnen.

Ik heb al verwezen naar het gezinsgericht werken. Dat gebeurt sterk door de voorzieningen zelf. Uit de voorbeelden die ik heb gegeven, blijkt dat het in de sector een belangrijk aandachtspunt is.

Dan komen we bij de steungezinnen, waarvoor de heer Caron vorige week al onze aandacht vroeg. Van de diensten gezinsondersteunende pleegzorg wordt verwacht dat ze op jaarbasis, met bijkomende middelen, 25 steungezinnen realiseren per dienst. In totaal betekent dit voor de diensten gezinsondersteunende pleegzorg in Vlaanderen op jaarbasis 100 bijkomende gezinnen. Ik heb er vandaag eigenlijk geen zicht op hoeveel steungezinnen er al actief zijn. Het in kaart brengen van een aantal dingen, maakt deel uit van het oplossingsproces voor de vraag van de heer Caron. Ik moet zicht hebben op een aantal activiteiten, vooraleer ik structureel kan verankeren. Ik moet erkennen dat ik vandaag geen zicht heb op het aantal steungezinnen dat actief is. Als we naar een oplossingstraject gaan, zal ik die informatie wel hebben. Tevens dient vermeld te worden dat heel wat basiswerkingen met gezinnen in armoede, zoals verenigingen waar armen het woord nemen, in de marge van hun algemene werking een steungezinwerking hebben. Ze noemen het zo, maar het is daarom niet erkend in de pleegzorgvorm.

Steungezinnen worden in principe op een systematische manier gerekruteerd. Dat betekent dat men het project breed bekendmaakt en dat men wacht tot gezinnen zich kandidaat stellen. De kandidaat-steungezinnen worden duidelijk geïnformeerd over hun rol. Op basis van de verwachtingen vindt er een selectie plaats, in dialoog met de kandidaten. Typisch voor het rekruteren van steungezinnen is de lokale verankering. Dat betekent natuurlijk dat de steungezinwerking lokaal bekendgemaakt moet worden, liefst ook in samenwerking met de lokale besturen. Het is een werkvorm die per definitie werkt met vrijwilligers. Vrijwilligersorganisaties kunnen dus zeker een bijdrage leveren.

Wat zet mensen eigenlijk aan om zich op te geven als steungezin? Het toeval wil dat ik enkele weken geleden een ontbijt heb gehad met mensen uit de pleegzorg. Ik heb hun toen die vraag gesteld. Ik ging er een beetje vanuit dat veel van dat engagement een soort plaatsvervangend engagement was. Ik vroeg steeds of de betrokkenen zelf kinderen hadden. Het antwoord was stevast ja, met soms vijf of zes kinderen. Toen ik vroeg hoe de mensen ertoe gekomen waren om ook nog eens pleegzorg voor hun rekening te nemen, bleek dat de meest eenvoudige antwoorden ook de meeste ontroerende zijn. Een mevrouw zei dat ze vijf kinderen had, rondkeek en besepte dat ze nog een beetje plaats had. Dan denk ik bij mezelf: laat men maar mopperen over het verzuurde Vlaanderen. Er zijn toch nog mensen die zien dat er nood is en die hun gezicht niet afwenden. Veel mensen stappen in de pleegzorg omdat ze dat al gezien hebben. Kinderen van ouders die in de pleegzorg actief zijn, doen dat later vaak ook. Een mevrouw zei dat haar dochter, die nu zeventien is, later geen kinderen wil, maar pleegzorgmoeder wil worden.

Ik geef een paar instinctieve en onwetenschappelijke antwoorden op de bijzonder belangrijke vraag wat men-

sen ertoe aanzet om dat te doen. Waar wordt edelmoe-digheid geboren? Ik weet het niet. Zelden decretaal afgedwongen, denk ik. Gelukkig zijn er nog mensen en organisaties die dit soort engagement aangaan. Ik denk dat het mijn rol is de rijkdom die men kan hebben wanneer men dit soort engagement aangaat, onder de aandacht te brengen.

U sprak over participatie. Ouders en minderjarigen zijn vertegenwoordigd binnen de regionale stuurgroepen en binnen de adviesraad van de integrale jeugdhulp. Bovendien werkt men in alle regio's met aanvullende methodieken van participatie zoals het installeren van focusgroepen, gerichte thematische projecten, interviews van bevoorrechte getuigen enzovoort.

De door u geciteerde opmerking van de verenigingen waar armen het woord nemen is al eerder gesignaleerd. Ze is geformuleerd in de regio Antwerpen, waar ondertussen is beslist om in het voorjaar van 2008 'Dialogoogdagen Integrale Jeugdhulp' te houden. Hulpverleners en ouders worden rechtstreeks bij elkaar gebracht rond de toegang tot de hulpverlening. Ik wil ook nog vermelden dat we in het raadgevend comité van het Agentschap Jongerenwelzijn ook de gebruikers zullen opnemen, met inbegrip van de vertegenwoordigers van ouders en kinderen en armen.

U stelt een belangrijke vraag over de uitstroom. Ik ga er bondig op antwoorden, al verdient dit een debat van een namiddag. Gedragsproblemen en relatieproblemen zijn niet per definitie gebonden aan kansarme milieus. Mevrouw Dillen heeft dat vorige week nog eens terecht onderstreept naar aanleiding van de problematiek van geweld binnen het gezin. Meer typerend voor kansarmoede is het ontbreken van sociale netwerken en het isolement. Kansarmoede omvat vele aspecten en gaat gepaard met vele breuklijnen zoals gezin, school en werk. We weten dat deze factoren een negatief effect kunnen hebben op de latere ontwikkeling, vandaar ook de problematiek van de generatiearmoede.

Het eerder vermelde Agoraproject zal hierin wat meer inzicht geven. Binnen het meerjarenprogramma van het Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek wordt nog een ander longitudinaal onderzoek opgezet. We zullen in het programma 'jongeren' drie leeftijdscohorten volgen van nul, zes en twaalf jaar. Dit onderzoek is niet specifiek toegespitst op de problematiek van kansarmoede. De trajecten en het zorggebruik van verschillende types van hulpvragers zullen echter in kaart worden gebracht. Zo zullen we leren wat maakt dat kinderen met jeugdhulp in contact komen en zullen we ook inzicht krijgen in het effect van de interventie, niet alleen op korte maar ook op middellange termijn. De keuze van minister Vervotte om aandacht te hebben voor de effecten en de effectiviteit van onze hulpverlening zet ik zeker verder.

Ik herinner mij een belangrijk rapport van het Rekenhof dat aan het Vlaams Parlement deze algemene aan-

beveling gaf: “Alles te samen wordt er meer en meer gemeten – en wordt er dus ook meer en meer geweten – maar het accent ligt nog te veel op het meten van indicatoren van input en eventueel – in jargon – throughput, en veel te weinig van output, zeker wanneer het gaat over de output op maatschappelijk gebied.” Elke expert leert u vervolgens dat het bijzonder moeilijk is om effecten in termen van output goed te meten. De samenleving kent immers ontwikkelingen, los van het gevoerde beleid. Men kan nooit met zekerheid weten of bepaalde fenomenen het gevolg zijn van het beleid of niet. Ik geef een voorbeeld. Sinds het aantreden van minister Vervotte is het geboortecijfer in Vlaanderen gevoelig gestegen. In vergelijking met de verwachtingen van het jaar 2004, waarbij men een dalend geboortecijfer verwachtte bij het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS), is het geboortecijfer gestegen met gemiddeld 1800 eenheden per jaar. Dat is een output. Deze output wil ik samen met u meten en ik wil ook met u op zoek gaan naar indicatoren die toelaten om de effecten van het beleid te meten.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Het viWTA had ongelijk om hier niet te zijn. Ik vind dat we dat mogen overmaken. We hebben bijna twee uur lang gesproken over armoede. Ik vind het heel belangrijk dat we uitgebreid hebben stilgestaan bij een aantal aspecten van armoede. In andere commissies zal men stilstaan bij andere aspecten.

Ik wil nog zeggen dat de rechtenverkenner oorspronkelijk een geschreven document is. Het is een map waarin de informatie gebundeld is. Wij wilden vanuit een geschreven document evolueren naar een website. Minister Vervotte heeft het concept van ons gekocht. Ze heeft het omgedraaid en ze is begonnen met een website. Ik denk echter dat het zinvol is om ook die geschreven versie uit te brengen want die is veel toegankelijker voor de gebruiker. De rechtenverkenner is door ons ontwikkeld als begeleidingsinstrument voor de hulpverlener om te praten met armen. Ik ben heel blij met de hoge waarderingsscore van de rechtenverkenner en ik ben blij dat de provincies mee in het project stappen.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreid antwoord.

Mevrouw Claes maakt een terechte opmerking over de afwezigheid van het viWTA. Ik zou zelfs nog verder durven gaan. We mogen niet vergeten dat het viWTA een parlementaire instelling is. Mijnheer de voorzitter, ik wil er bij u op aandringen dat u het ongenoegen van deze commissie aan de voorzitter van dit parlement overmaakt.

U zegt dat ik zou antwoorden dat u wel punctueel een aantal acties hebt opgesomd in verband met het rapport van het viWTA. Ik zou dat echter niet gedaan hebben

omdat de beleidsaanbevelingen van het viWTA ook heel punctueel zijn. Ik ben wel blij dat er al een aantal acties in gang zijn gezet voor we hier over dit document beschikken.

Ik heb genoteerd dat we begin 2008 in deze commissie waarschijnlijk de actualisering van het Armoededecreet kunnen behandelen. Ik kijk er alleszins naar uit.

Inzake de actualisering van het armoedepan zelf is het belangrijk dat aan de verenigingen duidelijk wordt gemaakt dat geformuleerde voorstellen een lange weg moeten afleggen voor ze kunnen worden verwezenlijkt. Zij hebben echt geen inzicht ter zake. Dat kunnen we hun niet kwalijk nemen. Bedrijfsleiders, bijvoorbeeld, hebben dat al evenmin. Ik herinner me een bijzonder interessante studiedag van deze commissie in Antwerpen, bij die verenigingen. Toen hebben we de gelegenheid gehad om heel concreet met die mensen te praten. Een van hun klachten ging er bijvoorbeeld over dat een minister meer sociale woningen had beloofd. Het gaat dan niet over u, mijnheer de minister, maar u bent coördinator. Ze beseften niet dat dit niet van vandaag op morgen kon worden verwezenlijkt. Er moeten budgetten worden vrijgemaakt, sociale woningen moeten worden gepland enzovoort. Zo kunnen we nog veel voorbeelden geven. Het is dus belangrijk om bij uw terugkoppeling aan die mensen te zeggen dat u wil ingaan op hun zorgen. U moet echter ook duidelijk maken dat ze er rekening mee moeten houden dat het niet morgen verwezenlijkt zal zijn.

Mijnheer de minister, u zult per beleidsdomein een prioriteitenagenda opstellen. Er is dus sprake van een aantal specifieke accenten. U hebt de accenten voor Welzijn opgesomd. Dat lijken me de drie heel belangrijke dossiers. U hebt gelijk als u stelt dat het beter is per beleidsdomein een aantal specifieke aspecten uit te werken, die kunnen worden gerealiseerd en die we op hun haalbaarheid kunnen controleren, dan een hele lijst op te sommen en dit onder te dompelen in een niet-realiseerbaar geheel.

We zullen dit dossier alleszins heel nauwgezet opvolgen. Al zeer snel, begin 2008, zullen we de gelegenheid krijgen om nogmaals uitvoerig over deze problematiek te debatteren.

Ik wil ook de voorzitter en mevrouw Van der Borght danken voor het omgooien van de agenda, zodat ook wij de gelegenheid hebben gehad om ons uit te spreken over dit dossier.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Mijnheer de voorzitter, wat het viWTA betreft, sluit ik me aan bij de voorgaande sprekers. Mijnheer de minister, ik dank u voor

het uitvoerige antwoord. Ik onthoud uit uw antwoord dat u drie prioriteiten hebt geselecteerd, namelijk schuldpreventie, kinderopvang en geestelijke gezondheidszorg.

Mevrouw Claes had het al over de samenwerking tussen OCMW's en Kind en Gezin om moeilijke gezinnen snel te kunnen detecteren. Aansluitend daarbij heb ik een bijkomende vraag over schuldpreventie. Ik heb dit voorstel nog al eens gedaan in deze commissie. Mijn ervaring leert me het volgende. Veel mensen kloppen aan bij het OCMW wanneer ze met financiële problemen kampen. Ze krijgen dan uiteraard hulp. Er wordt hun dan wel voorgesteld om mee te doen aan een programma van budgetbeheer of budgetbegeleiding. In het ergste geval is dat dan collectief. Mensen zijn geneigd om dat te doen, omdat ze ervan uitgaan dat dit kan helpen om geld te krijgen van het OCMW. Ze stemmen dan in met budgetbeheer of budgetbegeleiding. Als die steun er echter eenmaal is, haken ze soms af. Daarom had ik voorgesteld om een bijkomende stimulans te geven. Ik weet niet of u dat wilt steunen, mijnheer de minister. De OCMW's zouden wat meer kracht moeten krijgen, uiteraard in het belang van de mensen. Op bepaalde ogenblikken zouden budgetbeheer of budgetbegeleiding moeten worden opgelegd als voorwaarde voor het krijgen van bijkomende financiële steun. Dat is niet altijd even evident, maar ik zou dat wel positief willen aanpakken. De mensen zouden mee inspraak moeten kunnen krijgen in de wijze waarop hun budget wordt besteed en in de bestedingsprioriteiten. Budgetbegeleiding en -beheer zijn vaak nodig om uit die vicieuze cirkel te geraken waarin ze zijn terechtgekomen. Vaak krijgen die mensen wel financiële steun van het OCMW om eten of luiers voor hun kinderen te kopen, maar dan zien we dat ze verder de dieperik ingaan omdat ze bijkomende schulden maken, soms voor dingen die niet echt levensnoodzakelijk zijn. Ik besef dat dit idee moeilijk ligt, maar ik vind dat die oefening eens moet worden gemaakt en dat moet worden bekeken of er ter zake geen mogelijkheden zijn.

De voorzitter: Mevrouw Roex heeft het woord.

Mevrouw Elke Roex: Dat laatste vraagt een ruim debat. Het is helemaal niet zo evident om andermans limieten te bepalen en om algemene prioriteiten vast te leggen.

Mijnheer de minister, ik ben er zeker van dat u voldoende aandacht zal besteden aan Brussel. Als u echter verklaart dat u voor de rechtenverkenner samenwerkt met de vijf provincies, mag u ook de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) als zesde, provincie vervangend bestuur niet vergeten. Een van de VGC-maatregelen die op personen is gericht en vaak wordt vergeten bij het armoedebeleid, is het sociale telefoontarief. Mensen kunnen daarvoor een vergoeding krijgen. Momenteel ligt dat volledig stil. Het lijkt me niet slecht om nog eens de aandacht te vestigen op dergelijke maatregelen, die niet voldoende worden gepromoot.

Ik verwacht dat we ook over belangenbehartiging nog een breed debat zullen voeren, wanneer we het ontwerp

van decreet zullen bespreken. Er leek me wat verwarring te zijn. Er zijn verschillende niveaus van belangenbehartiging. Er is de behartiging van de belangen van armen, en het vertalen van hun wensen in decreet-teksten. Veel algemene problemen en stellingen zijn al vertaald. Over de vraag wie die vertaling van algemene stelling naar de decreettekst moet doen, valt veel te discussiëren. Er is echter ook het belang van de verenigingen op zich, met het kader, de omstandigheden waarin ze werken en de subsidies waarmee ze moeten werken. Ook dat is een soort van belangenbehartiging.

Minister Steven Vanackere: Ik denk niet dat er verwarring was. Ik heb dat een 'steunpunt' genoemd, om een woord te vinden. Er is dat onderscheid, in die vier verschillende rollen. We moeten gewoon met zijn allen goed weten, wanneer we straks over de architectuur beslissen, waar elk van die vier rollen of functies terecht komen. Dat zal niet noodzakelijk bij hetzelfde punt zijn. Die vier rollen moeten echter toegewezen zijn. Het Vlaams Netwerk moet zich zeker ontwikkelen tot een soort steunpunt, een aanknopingspunt waar verenigingen ondersteuning kunnen krijgen. Dat staat buiten kijf. De vraag is of we het daartoe beperken.

Mevrouw Elke Roex: Dat debat zullen we ten volle voeren wanneer het ontwerp van decreet wordt voorgelegd aan het parlement.

U had het tussendoor nog even over het mecenaat van Belgacom en over de samenwerking tussen de minister en het mecenaat. Bestaat er een algemene politiek ter zake? Ik heb zelf in de sector gewerkt en weet dat heel wat bedrijven, verenigingen en stichtingen programma's uitschrijven. Waarom werkt men samen met Belgacom en niet met andere projecten? Probeert men ter zake een algemeen beleid op te stellen? Het is immers zo dat mensen voor een busje bij de ene vereniging moeten aankloppen, en dat ze voor computers waarschijnlijk bij veel meer verenigingen, stichtingen of bedrijven terecht kunnen. Probeert men daar een lijn in te trekken? Ik vind niet dat u zich moet bemoeien met het mecenaat van de bedrijven, maar u zegt dat er werd samengewerkt met dergelijke mecenasen. Dan vraag ik me af of er ter zake een algemeen beleid en een algemeen kader is.

In het licht van de conclusies van het viWTA-rapport hebt u gepleit voor bepaalde verenigingen, die in dat rapport worden genoemd en waarvan het overleven momenteel niet gegarandeerd is. Zult u die boodschap overmaken aan de bevoegde instanties op het niveau van de VGC-raad?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik wil kort drie zaken zeggen. Een: ook ik betreur wat er bij het viWTA is

gebeurd. Ik zou echter niet alleen het viWTA met de vinger wijzen.

De voorzitter: Het viWTA was van oordeel dat het voldoende tijd moest krijgen om een inleiding te geven.

De heer Bart Caron: Ik spreek me daar niet over uit. Ik betreur alleen dat dit gebeurt als zulke belangrijke thema's aan de orde zijn.

Twee: uiteraard moet er worden nagedacht over de samenwerking van het Netwerk van Verenigingen waar armen het woord nemen, het algemeen welzijnswerk en het opbouwwerk om armoede effectief te bestrijden en om een gerichte aanpak te realiseren. Ik wil wel de bekommernis uiten dat de eigenheid van die verschillende initiatieven moet worden gerespecteerd. Ze hebben allemaal hun kwaliteiten. Zo staat het Netwerk heel dicht bij de mensen. Veel zaken zijn van onderuit opgeborend. Laat ons die verworvenheden behouden.

Drie: mevrouw Van der Borght sprak over de schulden grens die niet mag worden overschreden. Vanaf welk moment gaan we ingrijpen en vanaf wanneer zijn we aan het betuttelen? We moeten nadenken over wat we het sociaal krediet nomen. Mensen in armoede moeten een uitweg krijgen aangeboden. We moeten daarover nadenken: de Vlaamse overheid is bevoegd om daartoe een aanbod uit te werken. We moeten niet op de federale overheid wachten om iets te doen. Ik zal daar in de komende maanden nog op terugkomen, met een tekst, een resolutie of iets anders.

De voorzitter: Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey: Ik dank de minister omdat hij exhaustief is ingegaan op de structurele inspanningen. Structuren zijn belangrijk als ze dienstbaar zijn om deze mensen vertrouwen en een perspectief te geven. Viciëuze cirkels moeten worden doorbroken. Ik heb geprobeerd om een klein aspect, de jeugdhulpverlening, aan te kaarten: het is een instrument om die viciëuze cirkel te doorbreken.

U hebt aanzetten tot meer participatie gegeven. Jeugdhulpverlening is niet de eerste prioriteit van het luik Armoede. U hebt het zelf gehad over de Dialoogdagen Integrale Jeugdhulp. Verder onderzoek staat toe om op het vlak van participatie vooruitgang te boeken. Het is daarom een beetje spijtig dat precies in het project van het viWTA een nieuwe participatiemethode is uitgewerkt. Het is hier te weinig aan bod gekomen, maar ik neem aan dat we op korte termijn dat euvel kunnen verhelpen.

Minister Steven Vanackere: Ik ga niet verder in op de opmerkingen in de replieken, maar ik neem ze ter harte.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het ondersteunen en promoten van de centra voor kortverblijf

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, het westerse en dan vooral het Belgische gezondheidssysteem zit goed in elkaar. We zijn het gewoon dat elke vraag naar gezondheidszorg bijna onmiddellijk wordt beantwoord. Wie een huisarts nodig heeft, krijgt die dezelfde dag nog te zien, zelfs in het weekend. Binnen de drie dagen kunnen we een beroep doen op een kinderarts of een tandarts. Voor een dringend medisch probleem kunnen we onmiddellijk terecht op de spoedafdeling van de ziekenhuizen. Maar voor de residentiële zorg zijn er wachtlijsten. Mensen houden daar niet altijd rekening mee. Pas als het probleem rijst en men een oplossing zoekt, stelt men vast dat het niet volstaat om zomaar ergens aan te bellen om geholpen te worden.

Onlangs heeft de provincie Limburg een website geopend die mensen de kans biedt voor een bepaalde periode en een welbepaalde gemeente of regio te zoeken naar de beschikbare opvang in centra voor kortverblijf. Op de website kan men vernemen welk rustoord hoeveel kamers vrij heeft, om welk type van kamers het gaat en tegen welke prijs ze beschikbaar zijn. Via die website kan men ook reserveren. De formule is bijzonder aantrekkelijk voor mantelzorgers die even de batterijen willen opladen. Vandaag staat op de website van de Vlaamse Gemeenschap wel een lijst van centra voor kortverblijf, ingedeeld per provincie, maar men moet elk centrum voor kortverblijf afzonderlijk contacteren. Pas na heel wat telefoontjes vindt men een vrije plaats op het gewenste tijdstip.

Willen we thuiszorg en mantelzorg voluit blijven ondersteunen, dan is het van groot belang om in meer centra voor kortverblijf en dagverzorging te voorzien, en ze op alle mogelijke manieren bekend te maken bij de zorgbehoevende. In die context wil ik terloops stellen dat Open Vld daarom het initiatief heeft genomen om commerciële rusthuizen de mogelijkheid te geven centra voor kortverblijf uit te baten. Het voorstel van decreet is vlak voor het zomerreces unaniem goedgekeurd. Een zo snel mogelijke inwerkingtreding ervan is van groot belang voor een versnelde invulling van de programmatienormen inzake kortverblijf.

Graag vernam ik van de minister een antwoord op twee vragen. Is het niet wenselijk om, naar het voorbeeld van de provincie Limburg, een website voor heel Vlaanderen aan te bieden waarop een uitgebreid en

gedetailleerd overzicht wordt geboden van de beschikbare plaatsen in alle centra voor dagverzorging en kortverblijf? Wanneer plant de Vlaamse Regering de inwerkingtreding en uitvoering van het decreet dat commerciële rusthuizen de mogelijkheid geeft centra voor kortverblijf uit te baten?

De voorzitter: Mevrouw Roex heeft het woord.

Mevrouw Elke Roex: Misschien heeft mevrouw Van der Borgh de film Sicko gezien en beseft ze nu de gevaren van de commercialisering van zorg. De vraag is alleszins terecht.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Wij konden de uitbreiding ervan realiseren in Limburg omdat we subsidies gaven. De voorzieningen zelf waren niet zo enthousiast over het centrale beheer. Voor dagverzorging is dat bijna onmogelijk. Daar is veel te veel verloop. Eén plaats in een dagverzorgingscentrum staat voor veel meer mensen, voor drie tot vier ouderen. Dat is onmogelijk te beheren. Voor kortverblijf kunnen de cliënten zich eventueel verder verplaatsen. De afstand speelt dan niet zo'n grote rol. Bij dagverzorging wel. Kortverblijf zou eventueel op Vlaams niveau georganiseerd kunnen worden.

De voorzitter: Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: Mevrouw Claes, het voorgestelde project past binnen de nagestreefde doelstellingen van het Vlaamse beleid omtrent de informatisering van de zichtbaarheid en de beschikbaarheid van het aanbod aan thuiszorginitiatieven. Dat thema werd in 2006 naar voren geschoven. Er werd een project ingediend en geselecteerd dat georganiseerd wordt op gemeentelijk niveau. Dit ontwerp zal binnenkort geëvalueerd worden op basis van het werkingsverslag. Dit project maakt deel uit van het stimulerende beleid dat we voeren met als doel de verdere uitbouw van kortverblijf en mantelzorg te bewerkstelligen.

Uiteraard willen we de programmatie van beide transmurale zorgvormen beter invullen. Het voorstel van decreet waar u naar verwijst, maakt het inderdaad ook mogelijk dat commerciële rusthuizen voortaan een erkend kortverblijf kunnen uitbaten. De realiteit van het relatief kleine aandeel dat de commerciële rusthuizen vertegenwoordigen in de rusthuissector noopt ons echter tot enige voorzichtigheid in het formuleren van te hoge verwachtingen met betrekking tot het invullen van de programmatie kortverblijf door deze groep van rusthuizen. De commerciële initiatieven zijn goed voor 18,7 percent van de rusthuizen en voor 11 percent van de woongelegenheden. Dat is echter geen reden om te veronderstellen dat zij geen evenredig aandeel zouden kunnen opnemen.

In het Vlaams meerbanenplan hebben we alvast 1,5 miljoen euro op jaarbasis ingeschreven voor de centra voor

kortverblijf en voor dagverzorgingscentra. In 2006 werd daarvan 600.000 euro vastgelegd voor de uitbreiding van het aantal plaatsen in centra voor kortverblijf en dagverzorgingscentra. We willen niet alleen het aanbod van beide zorgvormen ondersteunen. Ook aan de vraagzijde willen we beide beter bekend en aanvaard maken. Een aantal projecten werkt rond dit thema. Zo zijn er de projecten die met behulp van Informatie- en Communicatietechnologie (ICT) de zichtbaarheid en beschikbaarheid van het aanbod vergroten. Ook het project om in deze zorgvormen comfortdagen voor ouderen te verzorgen kan drempelverlagend werken.

Ik bevestig met u dat voorbeelden uit het werkveld, zoals het door u genoemde concept van de provincie Limburg, inspirerend en richtinggevend zijn voor het uitwerken van een digitaal informatienetwerk over heel Vlaanderen. Ik geef nog het webadres van het project: www.limburg.be/kortverblijfonline.

Gelet op de opmerkingen van mevrouw Claes, wil ik behoedzaam zijn met de gedachte dat het uitgerekend daar is waar de hoogste nood beantwoord kan worden via de werkwijze van de website. Ik ben in overleg met de provinciale verantwoordelijken voor Welzijn zodat de provincies de goede voorbeelden van elkaar kunnen overnemen. Het geciteerde voorbeeld van de provincie Limburg maakt daar zeker deel van uit.

U vroeg wanneer de Vlaamse Regering de inwerkingtreding en uitvoering van het decreet plant dat commerciële rusthuizen de mogelijkheid geeft centra voor kortverblijf uit te baten. Ik wil nog nagaan hoe de wijzigingen van het decreet van 13 juni 2007 werden doorgevoerd en hoe die optimaal geïmplementeerd kunnen worden binnen de sector. Goed wetende dat een grondige aanpassing van de uitvoeringsbesluiten van ouderenzorg en thuiszorg nodig is, met bijzondere aandacht voor erkenning, planning en subsidiëring, zou ik graag hebben dat al deze wijzigingen passen in een bredere hervorming van het Ouderen- en Thuiszorgdecreet die momenteel in voorbereiding is. Ik wil met andere woorden toezeggen, mevrouw Van der Borgh, dat ik niet zal treuzelen. Ik wil tegelijk aandachtig zijn voor het mogelijke effect van de actualisering van én het Thuiszorgdecreet én het Ouderendecreet op andere uitvoeringsbesluiten. Ik wil dat ordelijk doen, via een globaal concept. Mocht ik vaststellen dat de aanpassing van het Thuiszorg- en het Ouderendecreet vertraging oploopt, dan wil ik werk maken van het uitvoeringsbesluit over kortverblijf in commerciële rusthuizen. Hoe dan ook zal dat gedeeltelijk opnieuw besproken moeten worden naar aanleiding van een breder debat over thuis- en ouderenzorg. Daarom ben ik bereid om het politieke debat over al deze wijzigingen te laten samenvallen. Verder zal ik de door uw fractie gevraagde aanpassing zo snel mogelijk realiseren, het liefst op een coherente manier.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Het mooie liedje kon niet blijven duren. Ik kan u niet langer bewieroken, mijnheer de minister. De eerste kleine botsing is er.

Ik begrijp dat u al die wijzigingen in een geheel wilt inpassen. In dit geval gaat het inderdaad om een initiatief van mijn partij, maar het is ook ondertekend door leden van de meerderheid en het is unaniem goedgekeurd in de commissie en in de plenaire vergadering. Hierover is dus reeds gedebatteerd. Ik vind niet dat men dat nu moet onderbrengen in een breder debat. Dat debat mag en moet er komen. Er zijn inderdaad nog een aantal dingen die moeten worden aangepast. Maar ik vind niet dat men nu kan zeggen dat dit thema deel moet uitmaken van dat debat.

Mijnheer de minister, het is goedgekeurd en het was voorwerp van besprekingen, dus het moet zijn vervolg krijgen, en dat zijn nu de uitvoeringsbesluiten.

We lanceren constant zaken. Mensen begrijpen niet altijd goed waarom het zo lang moet duren. Men heeft in de pers gelezen dat het is goedgekeurd, dus men gaat ervan uit dat men het ook vlug kan realiseren. Dan begrijpt men niet dat het nu weer onderdeel wordt van een discussie.

Mijnheer de minister, ik neem akte van uw intentie om, als u vaststelt dat het te lang duurt, de uitvoeringsbesluiten te maken. Dan rijst de vraag waarom u ze nu niet maakt.

We kennen de timing. Het is vrij snel november en dan komen we bij de begrotingsbesprekingen. We zullen al tevreden mogen zijn als we tegen het kerstreces rond zijn met onze agenda. Het is half januari voor we weer goed op gang zijn en voor we het weten is het Pasen. Ik weet hoe snel het allemaal gaat. Mijnheer de minister, schrijf de uitvoeringsbesluiten.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de voorzitter, ik wil me aansluiten bij de opmerkingen van mevrouw Van der Borgh.

De decretale aanpassingen waarnaar mevrouw Van der Borgh verwijst, zijn vrij moeilijk tot stand gekomen. Ik vind ook niet dat we hier doen alsof we de zorg uitverkoopen aan de privésector. Het is een belangrijke bijdrage en een grote maatschappelijke nood. Ik zou echt willen vragen om het, als apart punt, zo snel mogelijk af te werken en de uitvoeringsbesluiten en de toepassingsregels af te werken, in het belang van de samenleving.

Mijnheer de minister, het is ook voor ons allemaal een testcase over de mate waarin we dat soort kleine vormen van particuliere inbreng in de ouderenzorg een plaats geven. Als we ons grote verhaal over woonzorg voor

ouderen schrijven en bespreken, zouden we misschien al wat ervaring ter zake kunnen hebben.

Ik duid u niets ten kwade, maar het feit dat u in uw antwoord spreekt over een voorstel van decreet, toont aan dat het niet op de bovenste plank ligt om uit te voeren. Dat is een signaal dat ik niet leuk vind.

Het was een moeizame discussie in het parlement over een klein aspect. Na veel wikken en wegen hebben we een afspraak gemaakt. Als goede links-liberaal vind ik dat we dit ook moeten honoreren in de samenleving. Ik pleit ervoor om het niet te laten liggen.

De voorzitter: Mevrouw Roex heeft het woord.

Mevrouw Elke Roex: Mijnheer de minister, u weet dat wij niet de grote vragende partij waren voor dit decreet, maar het past wel in een globaal kader. We hebben het kortverblijf uit het Thuiszorgdecreet gehaald en het binnen het decreet op de rusthuizen gebracht. Dat was een bewuste keuze, ook omdat het Thuiszorgdecreet aan een verandering onderhevig is en omdat de discussie over het Woonzorgdecreet op ons afkomt. Ik vind het eigenlijk geen daad van behoorlijk bestuur om te wachten met de uitvoering. Mijnheer de minister, u weet dat we binnen de meerderheid lange voorafgaande gesprekken voeren vooraleer zo iets naar het parlement komt. Ook in het parlement hebben we daarover gedebatteerd. Op het moment dat er een akkoord komt, moet men respect hebben voor de beslissingen die zijn genomen. We kennen in de welzijnssector verschillende decreten waaraan geen uitvoering wordt gegeven, bijvoorbeeld het PGB-decreet (persoonsgebonden budget) of het decreet lokaal sociaal beleid. Als we onszelf respecteren als beleidsmakers en beleidsvoerders, moeten we ook uitvoeren wat we beslissen.

De voorzitter: Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: Ik vind dit belangrijke signalen van een aantal meerderheidspartijen. Ik wil toch even duidelijk maken dat het respect voor de beslissingen van het parlement buiten kijf staat. Er is geen sprake van dat we niet uitvoeren wat overeen is gekomen. Mijn antwoord heeft meer te maken met de timing waarbinnen men bepaalde zaken tot een goed einde brengt.

Ik wil signaleren dat het in andere sectoren ook wel eens voorvalt dat uitvoeringsbesluiten uitblijven. Maar ik heb goed akte genomen van de uiteenzettingen.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mijnheer de voorzitter, ik zou de collega's willen danken voor de correcte en loyale steun.

Ik was bijna vergeten dat het decreet expliciet uit de thuiszorg is gehaald. Mijnheer de minister, het heeft dus geen zin dat u stelt dat er een breder debat moet

komen en dat er nog wijzigingen in de thuiszorg komen, want het hoort daar niet meer thuis.

Minister Steven Vanackere: Mijnheer de voorzitter, dan wil ik toch nog een politiek signaal geven. Ik denk dat iedereen het erover eens is dat wat we voor deze problematiek doen – die op zeker ogenblik werd vertaald in de vorm van het woonzorgconcept – om de thuiszorg maximaal te ondersteunen, hand in hand moet gaan met het decreet dat ten aanzien van de rusthuizen een regelgevend kader organiseert. Het moet een verhaal zijn waarbij rusthuizen soms een rol kunnen vervullen die eigenlijk gericht is op mensen die in een thuisomgeving zitten en waarbij de scheiding niet wordt verabsoluteerd.

Als vandaag het kortverblijf binnen het Ouderendecreet staat, zou ik niet willen dat het een manier is om te zeggen dat het kortverblijf een voorbode is – in de instelling waar een persoon geniet van een kortverblijf – van een later verblijf. We moeten goed opletten welke signalen we precies geven als we iets een plek geven in een bepaald decreet.

Waar het decreetaal terecht komt, zullen we nog wel zien. Het antwoord op de vraag hoe we er in Vlaanderen voor zorgen dat er maximaal thuiszorg is, die toelaat dat mensen door thuisondersteunende hulp of hulp in het huis zelf zo lang mogelijk thuis kunnen zijn, moet deel uitmaken van een coherentie.

Ik wil voorkomen dat door deze keuze – die voor mij niet definitief is gemaakt – de indruk wordt gewekt dat het kortverblijf iets is dat niet te maken heeft met het bevorderen van een maximale kans voor mensen om thuis, in een relatief autonome situatie, te blijven of terug te komen, maar eigenlijk wordt beschouwd als een service die alleen te maken heeft met het rusthuis dat het aanbod doet.

De heer Luc Martens: De achterliggende filosofie is de vraag hoe we ten aanzien van de thuissituatie, die vaak zeer belastend is, een aantal zorgvormen kunnen aanbieden die toelaten die last beter te dragen. Dat kan bijvoorbeeld door partners te vinden buitenshuis, waardoor men thuis nog een deel van de opdracht op zich kan nemen. Dat was de filosofie. Tot op vandaag – en ik spreek als lid van deze commissie en niet als voorzitter – zit daar nog altijd een grote coherentie in. Naar mijn oordeel laat het kortverblijf het voor heel veel mensen – de mantelzorgers en de mensen die aandacht hebben voor mensen met een zorgvraag – toe om even op adem te komen en om in een noodsituatie een passend antwoord te vinden. De doelstelling van de persoon in kortverblijf is nog altijd om zijn thuisbasis als thuisbasis te blijven ervaren. Tegelijkertijd is het vaak al een eerste opstap naar een situatie waarin men in een residentiële setting zorg zal moeten krijgen. Met andere woorden, er is nog altijd een manifeste band tussen de thuiszorg en de centra voor kortverblijf.

Ik geef aan hoe de discussie toen liep en wat mee in het decreet verankerd is. Ik kan echt wel met veranderingen om, ik weet ook wel dat dingen moeten aangepast en geactualiseerd worden. Maar ik denk dat de grondgedachte nog altijd valabel is.

Mevrouw Elke Roex: Ik denk dat niemand het doel van het kortverblijf gewijzigd heeft. Ik denk dat we zullen moeten nadenken over rusthuizen die ook een tijdelijk verblijf gaan aanbieden. Nu is het zo dat wanneer men in een rusthuis terechtkomt, men er alleen maar dood weer buitenkomt. Wie zegt dat dit in de toekomst nog zo zal zijn? Ik vind niet dat we ons moeten begraven in een debat van ‘wat is thuisondersteunend?’ of ‘hoelang kan je op jezelf wonen?’. Die grenzen gaan meer en meer vervagen.

Aan de wijziging van het decreet op het kortverblijf is een hele discussie voorafgegaan. De hoofdmoot van de discussie was of je binnen het Thuiszorgdecreet een opening zou bieden voor commerciële zorg of niet. We hebben daarover een hele discussie gevoerd, mevrouw Claes. Het was onze motivatie om het in het Rusthuisdecreet te zetten omdat daarin al een opening naar commerciële zorg is gemaakt en omdat het bovendien over dezelfde aanbieders gaat. Er zat dus een logica in die redenering. Ik vind het goed dat er een nieuwe minister en nieuwe parlementsleden komen, maar ik wil ook wel de logica uit het verleden blijven respecteren. Als we elk decreet dat we gemaakt hebben, opnieuw in vraag gaan stellen, dan hebben we wel een probleem. Ik wil hier een pleidooi houden om eens te gaan kijken naar de redeneringen die toen gemaakt zijn. Ik veronderstel dat er voor de initiatieven die er vandaag bestaan in de thuiszorg en in de residentiële zorg, oplossingen zullen worden gevonden wanneer er een nieuw decreet komt, met overgangsbepalingen en gewijzigde reglementeringen. Ik zie niet in waarom men moet talmen met de uitvoering van dit decreet.

Mevrouw Sonja Claes: Ik was inderdaad geen parlements lid op het ogenblik dat die discussie gevoerd werd, vandaar mijn neen schudden. Maar ik heb ook niet horen zeggen dat de minister de beslissing genomen heeft om privé kortverblijfplaatsen mogelijk te maken. Ik hoor aan u, mevrouw Roex, dat het kortverblijf uit het Thuiszorgdecreet gehaald is om het commerciële mogelijk te maken. *(Opmerkingen van mevrouw Elke Roex)*

Ik vind dat geen goede motivatie omdat kortverblijf een essentieel onderdeel is van thuiszorg. Het Thuiszorgdecreet vormt een mooi geheel. Bij alle stappen die nodig zijn om thuiszorg mogelijk te maken, hoort ook kortverblijf. Dat maakt kortverblijf in privé rusthuizen niet onmogelijk, integendeel zelfs.

Ik geloof ook niet in uw opmerking dat een rusthuis tijdelijk wordt. Een rusthuis zal in de toekomst alleen

voor zeer zwaar zorgbehoevenden zijn. Al de anderen zullen thuis moeten blijven. We moeten er samen voor zorgen dat we de thuiszorg optimaal uitbouwen zodat de rusthuizen voor de zwaar zorgbehoevenden zijn.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik denk dat we het over veel zaken eens zijn. Iedereen pleit voor verdere ondersteuning van de thuiszorg. We zijn er allemaal voorstander van. Ook de mensen zelf verkiezen om zo lang mogelijk thuis te blijven.

Meestal komt men in een residentie terecht na een ziekenhuisopname. Iemand moet naar het ziekenhuis, moet er vrij snel weer weg maar vindt geen oplossing. Vaak gaat men even naar een kortverblijf, maar eens het enigszins kan, verkiest men om terug naar huis te gaan. Zwaar hulpbehoevenden gaan vanuit een kortverblijf vaak naar een residentie. Ik kan mevrouw Roex wel een beetje begrijpen als ze zegt dat het kortverblijf daarom logisch gezien uit het Thuiszorgdecreet gehaald moet worden en in het Rusthuisdecreet moet komen. Wij waren daarvoor geen vragende partij. Onze bekommernis was dat elke plaats meer in kortverblijf, winst was. Bovendien zagen we dat bepaalde initiatiefnemers die mogelijkheid niet hadden en we zagen niet in waarom niet. Ik geloof echt wel dat de minister daar werk wil van maken. Ik wil echter voorkomen dat er een toestand ontstaat zoals bij het Lokaal Sociaal Beleid: het decreet is een hele tijd geleden goedgekeurd, maar drie of vier jaar later zijn er nog altijd geen uitvoeringsbesluiten. Daarom pleit ik ervoor om de uitvoeringsbesluiten voor dit decreet snel te schrijven.

De heer Luc Martens: De minister heeft duidelijk geluisterd naar wat daarover vanuit de meerderheid wordt gezegd.

Een andere discussie is de verankering. Het feit dat er vandaag een akkoord bereikt is binnen de meerderheid, geeft aan dat men wat pragmatisch is geweest om het ad hoc te kunnen behandelen. Maar als ik naar de hele gedachtegang luister en als je het bekijkt vanuit het standpunt en de belangen van de klant, dan hapert er wel iets. Er is ook nog de wijze waarop rusthuizen worden gefinancierd. Een rusthuis kan zijn budget maar laten kloppen, als het zich specialiseert op de meest hulpbehoevenden. Voor minder zorgbehoevenden krijgt men een lagere inschaling en dus minder financiering. Vandaar dat veel rusthuizen meer en meer alleen maar zwaar hulpbehoevenden opnemen omdat de minder zorgbehoevenden de leefbaarheid van de rusthuizen onder druk zetten.

Zoals mevrouw Van der Borgh ook zegt, blijft de programmatie ruim onder de behoeften. Als een rusthuis bij wijze van spreken uit menselijke overwegingen mensen opneemt, dan neemt het zelf een zware last op zich die in elk geval niet op een billijke manier budgettair wordt gehonoreerd. We zullen nog de kans krijgen om hierover van gedachten te wisselen en het debat te voeren.

Minister Steven Vanackere: Ik heb het gevoel dat een deel van de laatste discussie niet voldoende over de echte decretale inhoud ging en over wat men eigenlijk wilde regelen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het verpleegkundigentekort

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mijnheer de minister, geachte collega's, veel zorgvoorzieningen, in het bijzonder ouderenvoorzieningen, kampen met een tekort aan verpleegkundigen. Ondanks een verbeterde verloning en een degelijk statuut is het verre van evident voor vele rusthuizen om voldoende gekwalificeerd verpleegkundig personeel te vinden. Het beroep van verpleegkundige is en blijft een knelpuntberoep. Door de krapte op de arbeidsmarkt is de situatie vandaag zo dat bepaalde werkgevers verpleegkundigen lokken met een zeer gunstige verloning en allerlei extra voordelen in natura, zoals een bedrijfswagen, een gsm, enzovoort.

Openbare voorzieningen, zoals ziekenhuizen, maar vooral ouderenvoorzieningen, kampen daarentegen met beperkte financiële middelen en een aantal belemmeringen. Zo moeten contractueel of statutair aangestelde verpleegkundigen eerst examens afleggen. Ook kunnen ze hun anciënniteit uit de privésector niet volledig meenemen. Men kan zich dan ook terecht vragen stellen bij deze handicaps voor de openbare voorzieningen.

Vandaag slagen bepaalde voorzieningen er dan ook niet in om te voldoen aan de verplichte erkenningsnormen op het vlak van het personeel. Zo moeten rust- en verzorgingstehuizen ten minste vijf voltijds equivalenten (VTE) verpleegkundige per dertig bewoners tewerkstellen, waaronder een hoofdverpleegkundige. Dit roept de vraag op of deze normen niet achterhaald zijn en of niet meer taken kunnen worden uitgevoerd door zorgkundigen en eventueel door verzorgenden. Met de toename van het aantal bijkomende RVT-bedden, die op zich goed en nodig is, stijgt bovendien ook de behoefte aan bijkomende verpleegkundigen, die er dus niet zijn.

Er moet dus werk worden gemaakt van bijkomende promotie van het beroep van verpleegkundige bij jongeren. Wat de opleiding verpleegkunde betreft, wil ik een lans breken voor stages in ouderenvoorzieningen.

Vele studenten doen hun opleidingsstage in ziekenhuizen, terwijl rusthuizen eigenlijk links blijven liggen. Toch is er daar een grote nood aan verpleegkundigen, misschien zelfs de grootste nood.

Mijnheer de minister, bent u op de hoogte van de hindernissen waarmee openbare voorzieningen worden geconfronteerd wanneer ze verpleegkundigen willen aanwerven? Ik neem aan dat dit wel het geval is. Bent u bereid overleg te plegen met de minister bevoegd voor bestuurszaken, om hiervoor oplossingen te vinden? Bent u bereid een debat aan te gaan over de huidige personeelsnormen in de zorginstellingen, meer bepaald met betrekking tot de verpleegkundigen? Worden er daadwerkelijk erkenningen ingetrokken omdat niet voldaan is aan de huidige personeelsnormen? De normen behoren tot de federale bevoegdheden, maar kunnen worden aangevuld door de gemeenschappen. Ik vermoed dus dat u het debat ter zake zult moeten aangaan met uw toekomstige collega van Sociale Zaken.

Uw voorganger, minister Vervotte, antwoordde op een schriftelijke vraag van mevrouw Dillen van 16 maart 2007 dat ze een overleg had opgestart met de koepelorganisaties in de ouderenzorg. Het doel daarvan was een meersporenbekleid uit te werken, waarbij door diverse maatregelen in voldoende personeel zou moeten worden voorzien. Hoe ver staat het met dit overleg? Zijn hier al voorstellen of beleidsmaatregelen uit voortgevloeid? Bent u bereid overleg te plegen met de minister bevoegd voor Onderwijs, om ook stages in ouderenvoorzieningen te stimuleren of zelfs te verplichten in de opleiding verpleegkunde?

De voorzitter: Mevrouw Roex heeft het woord.

Mevrouw Elke Roex: In het verleden hebben we al discussies gevoerd over diversiteit in het personeelsbeleid. Wat dat betreft, zijn er belangrijke mogelijkheden – zeker in mijn eigen omgeving, het Brusselse – om nieuwe arbeidskrachten te vinden voor het beroep van verpleegkundige, maar ook als het erover gaat mensen naar het statuut van zorgkundige toe te leiden. Zijn er binnen het welzijnsbeleid, meer specifiek binnen de rusthuissector – maar dat kan ook binnen de thuiszorgsector – al inspanningen gebeurd om de normen aan te passen zodat meer mensen met het statuut van zorgkundige aan het werk kunnen gaan binnen die sector en ook de taakverdeling correcter kan gebeuren? Vandaag voeren heel veel verpleegkundigen immers taken uit die perfect ook door zorgkundigen kunnen worden gedaan. Het kwaliteitshandboek is een middel om een betere taakverdeling en dus een efficiëntere inzet van de krachten te bewerkstelligen. Dan kunnen mensen immers worden ingezet voor datgene waarvoor ze zijn opgeleid. Zijn die inspanningen al gebeurd, en zo ja, op welk vlak?

Het beroep van verpleegkundige in rusthuizen heeft volgens mij ook te lijden onder een negatief imago. Hoewel

er ook in ziekenhuizen personeelsproblemen bestaan, lijkt het aantrekkelijker om daar verpleegkundige te zijn. Er moeten dus inspanningen worden geleverd om aan te tonen dat het beroep van verpleegkundige in de rust- en verzorgingssector zijn specifieke aantrekkelijke kanten heeft. Natuurlijk kan er ook een verschuiving gebeuren door een betere taakverdeling. Zijn er initiatieven genomen om aan dat imago te werken?

Mevrouw Vera Van der Borcht: Ik ga volledig akkoord met wat mevrouw Roex stelde over de zorgkundigen. Het klopt dat het werk in een rusthuis een negatief imago heeft, maar dat is deels toe te schrijven aan het tekort aan verpleegkundigen in rusthuizen. Door dat tekort worden verpleegkundigen die normaliter deeltijds werken, heel vaak opgeroepen om te komen werken. Die mensen kampen met een enorme werkdruk, zodat ze sneller overstappen naar ziekenhuizen. Ze weten dat ze daar minder stressvol zullen kunnen werken.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Ik kan bevestigen dat er inderdaad een aanzuigefect naar ziekenhuizen bestaat. De federale overheid heeft geprobeerd de verloning gelijk te schakelen, maar de omkadering in ziekenhuizen is wellicht zo dat mensen het aantrekkelijker vinden om aan de slag gaan in een ziekenhuis. Dat neemt niet weg dat de hele sector met tekorten kampt. Er zijn al diverse remedies uitgetest. Mevrouw Roex verwees al naar een aantal ervan. Ik heb twee specifieke vragen ter zake. Er is een project geweest om verzorgenden via een opleiding te upgraden. Ondertussen werden ze doorbetaald, zodat ze gedurende een langere periode een opleiding konden volgen. Als ik me niet vergis, hebben ongeveer 1500 mensen die opleiding gevolgd. Men meldt me dat er grote twijfels bestaan over het voortbestaan van dit project. Dit behoort uiteraard tot de federale bevoegdheden, maar kan van hieruit niet aan de toekomstige federale minister van Sociale Zaken worden gevraagd te bekijken of er een vervolg kan worden gebreed aan dat project?

We stellen vast dat in Brussel ziekenhuizen een beroep doen op Roemeense verpleegkundigen, omdat die Frans kennen of zouden kennen. Mijnheer de minister, hoe kijkt u – in het licht van het hele debat over knelpuntberoepen en het openstellen van onze grenzen – aan tegen het binnenhalen van buitenlandse werknemers in deze sector? Hoe ziet u dat in relatie tot garanties qua taal?

De voorzitter: Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: Mijnheer de voorzitter, er is ontegensprekelijk een grote vraag naar verpleegkundigen. Het beroep van verpleegkundige in de ouderenzorgsector kan wel degelijk als een knelpuntberoep

worden beschouwd. Openbare voorzieningen hebben wellicht zowel handicaps als troeven bij de rekrutering van personeel, maar ik ga ermee akkoord dat deze knelpunten, in welke sector dan ook, zo veel mogelijk moeten worden weggewerkt. Vrijwel alle ouderenvoorzieningen hebben te kampen met het fenomeen dat de sector van de acute zorg een grotere aantrekkingskracht uitoefent op kandidaat-werknemers, en zeker op verpleegkundigen. Toch wordt er ten opzichte van de norm die is vastgelegd, eigenlijk geen tekort vastgesteld in de rusthuizen. Mevrouw Van der Borgh, daarmee wil ik dit fenomeen niet onder de mat schuiven. Het is van belang voor mijn antwoord van straks op uw vraag of er erkenningen zijn ingetrokken. Ik ben me er echter van bewust hoe moeilijk werkgevers in deze sector het hebben om verpleegkundigen aan te trekken. Op basis van wat ik kan beoordelen, zijn er geen tekorten ten opzichte van de norm. Uit een telling van het intern verzelfstandigd agentschap (IVA) Inspectie en Toezicht blijkt namelijk dat meer verpleegkundigen tewerkgesteld zijn in de Rust- en Verzorgingstehuizen (RVT) dan wordt verplicht door de erkenningsnorm.

Ik heb daarmee niet méér gezegd dat wat ik heb gezegd. Wat mij betreft, mag u daaruit conclusies trekken wat betreft de erkenningsnormen. Als we het straks hebben over het intrekken van vergunningen en dergelijke, dan moet ik u meedelen dat er in het algemeen een overschot aan verpleegkundigen bestaat in de RVT's. Dat overschot zal natuurlijk geleidelijk aan afnemen door de verdeling van bijkomende RVT-bedden. Misschien moet ik voor de volledigheid ook signaleren dat alleen de personeelsgegevens voor de RVT's zijn vermeld, maar dat de RVT-norm strenger is dan de norm voor de Rustoorden voor bejaarden (ROB). De meeste voorzieningen zijn in orde met de ROB-norm; het probleem doet zich meestal voor met de RVT-norm. Ik onderzoek verder de mogelijke pistes om voor alle mogelijke ouderenvoorzieningen, ongeacht hun rechtsvorm, oplossingen uit te werken om de rekrutering van verpleegkundigen te vergemakkelijken.

Ik ben natuurlijk altijd bereid om het debat aan te gaan. De rusthuissector kampt nog niet met een probleem om te voldoen aan de personeelsnormen. Ik moet wel erkennen dat die normen minimumnormen zijn. Ze zijn noodzakelijk om goede en kwalitatieve zorg aan de bewoners aan te bieden. Bij sommigen bestaat de verleiding om het eventuele tekort aan verpleegkundigen op te vangen door verpleegkundigen te vervangen door andere gekwalificeerden, zoals verzorgenden en zorgkundigen. Toch is dat op lange termijn geen goede keuze om voor steeds meer zwaar zorgbehoevende ouderen in onze rusthuizen de noodzakelijke zorg te kunnen aanbieden.

Ik ben er wel een voorstander van om niet-verpleegkundige taken weg te trekken van verpleegkundigen en de verpleegkundigen zo goed als mogelijk bij te staan. Mevrouw Roex had het ook al daarover. Zo kunnen we

efficiëntiewinsten boeken. Ik denk dan onder meer aan de maatregel die ik plan om in de dagverzorgingscentra de extra financiële middelen van het Generatiepact te gebruiken om logistieke assistenten in te schakelen om het werk van onder meer verpleegkundigen te verlichten. U weet dat het Generatiepact vooral gericht zal zijn op laaggeschoolde en mindergeschoolde jongeren. Zij kunnen taken waarnemen om de verpleegkundigen te ontlasten.

De Vlaamse personeelsnormen in ouderenvoorzieningen zijn nu al strikte minimumnormen. De grote meerderheid van de rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen werkt met een personeelsomkadering die ruimer is dan de wettelijke personeelsnormen en zelfs ruimer dan nodig om eventuele fractionele tekorten op te vangen. De sector zelf vraagt uitdrukkelijk een grotere omkadering. In dat verband verwijst ik naar het derde protocolakkoord. Verwijzend naar de sociale akkoorden van 2005 bepaalt dit protocol dat het equivalent van de reconversie van 28.000 ROB-woongelegenheden naar RVT-bedden, gespreid over 6 jaar, zou moeten leiden tot de creatie van netto 2613 VTE personeelsleden.

Eind 2006, begin 2007 is in de Nationale Raad voor Verpleegkunde het debat gevoerd over de actualisatie van de RVT-erkenningssnormen. Mijn agentschap heeft aan deze besprekingen deelgenomen. Ook dit forum heeft er uitdrukkelijk niet voor geopteerd om de personeelsnormen voor verpleegkundigen af te zwakken. Daarenboven zijn deze verpleegkundigen niet alleen nodig omwille van de almaar toenemende zorgzwaarte in rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen, maar ook in het kader van bijvoorbeeld de beheersing van zorggebonden infecties zoals Methicillin Resistant Staphylococcus Aureus (MRSA) in de ouderenzorgsector.

Tot vandaag worden of werden er geen erkenningen van rusthuizen ingetrokken of geweigerd enkel en alleen omdat aan de personeelsnormen niet is voldaan. Meestal stelt zich een veel bredere problematiek waarin de personeelsomkadering natuurlijk wel een rol kan spelen. Ik merk op dat in het kader van de verdere uitvoering van het derde protocol aan 327 rusthuizen in Vlaanderen een bijkomende RVT-erkenning werd voorgesteld. Die is goed voor 1839 extra RVT-bedden. Dat impliceert onder meer dat de voorzieningen voor de aanvaarding van deze bijkomende RVT-bedden tevens aan hogere personeelsnormen zullen moeten voldoen.

Slechts drie voorzieningen hebben deze uitbreiding niet aanvaard ten gevolge van een tijdelijke capaciteitsdaling door verbouwingswerken, en dus niet wegens omkaderingsproblemen. Daarenboven hebben dertig rusthuizen een aanvraag ingediend en gekregen voor nogmaals 376 bijkomende RVT-bedden. Rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen in Vlaanderen voldoen vandaag wel degelijk aan de personeelsnormen. Ik wil daarmee niet suggereren dat er geen tekort

zou zijn aan verpleegkundigen. Dat is zeker in bepaalde regio's het geval. De daling van het overschot wijst hoe dan ook op spanningen op de arbeidsmarkt.

In maart 2007 is met de verschillende koepelorganisaties van de ouderenzorg constructief overlegd over het personeelstekort in de sector. Momenteel wordt verder onderzocht op welke wijze de daar geformuleerde voorstellen, die eigenlijk ook in grote mate voorkwamen in de tussenkomsten van de heer Van Malderen, mevrouw Roex en mevrouw Van der Borgh, in concrete voorstellen kunnen worden omgezet ter bevordering van de tewerkstelling van verpleegkundigen in de ouderensector.

Het imago is daarbij aan bod gekomen. Ik heb wel geleerd dat men eerst de structurele aspecten moet aanpakken. Een campagne rond het imago heeft maar zin als er een goed antwoord op de bestaande zorgen en problemen wordt aangeboden.

Ik ben natuurlijk bereid om te overleggen met de minister van Onderwijs. Dat gebeurt al: we willen de problematiek van de opleiding tot verpleegkundigen en de toeleiding naar de ouderenzorgsector via stages bekijken. In dat verband wil ik wijzen op de succesvolle inspanningen van mijn voorganger en van de minister van Onderwijs om de opleiding vierde graad verpleegkunde – de A2 – intact te houden, tegen een aantal federale intenties in om de inzet van deze verpleegkundigen niet langer te valoriseren.

De elementen die mevrouw Roex in herinnering heeft gebracht om met modules de stap van verzorgende naar zorgkundige en verder mogelijk te maken, en zo een carrière in de sector mogelijk te maken, maken deel uit van het aantrekkelijk maken van het beroep. Ook op het overleg met de koepelorganisaties van de ouderenzorg werd het stimuleren van stages in rusthuizen besproken.

Mijnheer Van Malderen, als er verpleegsters uit Roemenië, Libanon en een aantal andere landen worden aangeworven, dan heeft dat meer met de accuratere wijze van homologatie van diploma's te maken dan met de moedertaal van deze mensen. Ongetwijfeld heeft men in Roemenië toegang tot één van onze landstalen, maar dat is niet de reden. Samen met u stel ik vast dat men een beroep doet op buitenlandse verpleegsters, zoals dat ook voor andere knelpuntberoepen het geval is. Die buitenlandse aanvoer zorgt wellicht niet voor een structurele oplossing. De vraag in de zorgsector zal blijven stijgen. We zullen dus meer jonge Vlaamse mensen moeten aanmoedigen om in deze branche een toekomst te zoeken en een engagement op te nemen. Ik ben ervan overtuigd dat men wellicht een beroep zal moeten blijven doen op mensen uit het buitenland. Samen met u vind ik echter dat we eerst alle mogelijkheden moeten uitputten om de mensen die hier wonen en willen werken warm te maken voor een functie in de zorgsector.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik dank de minister voor het antwoord. Toch blijf ik een beetje op mijn honger zitten. Het verbaast me een beetje dat u het probleem lijkt te minimaliseren. In een aantal krantenartikels uit de periode van 1 februari tot augustus wordt stevast hetzelfde probleem aangekaart. Iedereen trekt aan de alarmbel. RVT's hebben het bijzonder moeilijk om gekwalificeerd personeel te vinden.

In een eerste artikel staat dat men de vacatures niet kan invullen. Een vertegenwoordiger van de overkoepelende katholieke organisatie van verpleegkundigen bevestigt dat. Hij heeft het over een knelpuntberoep dat meer dan op andere plaatsen is te voelen in de rust- en verzorgingstehuizen. Waarnemend voorzitter Venneman van het OCMW van Wichelen trekt aan de alarmbel. Hij had voor de betrekking van administratief bediende zestig kandidaten en voor die van verpleegkundige slechts één. Hij werkt nu volop met interimkantoren. In een ander artikel trekken de ziekenhuizen aan de alarmbel.

Minister Steven Vanackere: Mevrouw Van der Borgh, ik ben er mijn antwoord mee begonnen en geëindigd: we hebben een probleem.

U stelt mij een vraag als functioneel verantwoordelijke. U vraagt of ik al erkenningen heb ingetrokken. Op dat punt heeft de minister een heel specifieke verantwoordelijkheid en daar heb ik u op geantwoord. Ik heb gezegd dat de sector en ikzelf die normen absoluut als een minimum beschouwen. Ik heb gezegd dat er ten opzichte van die normen geen 'onderschrijdingen' zijn, waardoor er geen erkenning nodig zou zijn. Er is geen tekort dat aanleiding geeft tot het intrekken van een erkenning.

Daarnaast heb ik vervolgens voortdurend stilgestaan bij het feit dat het tekort een fenomenaal probleem is. Ik heb opgesomd wat we daaraan doen in samenwerking met de minister van Onderwijs. Ik heb u gezegd dat we het statuut proberen te verbeteren. U mag niet beweren dat ik het minimaliseer. Dan geeft u een lezing die normaal gesproken niet kan gegeven worden door iemand die hier in deze ruimte mijn antwoord heeft gehoord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik zal me verduidelijken. Ik heb begrepen dat er geen tekorten zijn ten opzichte van de normen. In de pers lees ik iets anders. De vroegere Antwerpse OCMW-ziekenhuizen zaten met vijftig openstaande vacatures.

Minister Steven Vanackere: Een instelling kan een vacature vaststellen omdat zij haar personeelsbestand boven de minimumerkenningnormen heeft vastgelegd. Dat tekort van vijftig plaatsen vloeit voort uit de beleidskeuze. De instelling verliest haar erkenning niet

als ze die vijftig plaatsen niet kan invullen. We moeten het beroep wel als knelpuntberoep beschrijven.

U hebt me gevraagd of ik al erkenningen heb moeten intrekken. Ik ben daar op ingegaan omdat dat juridisch niet zonder belang is. Over alle andere aspecten van de zaak kunt u mij als functioneel minister uiteraard solidair maken, en zeker ook geïnteresseerd, in de zorgen en verzuchtingen van de sector. Enkel op het vlak van de erkenningen kan ik eventueel overtredingen vaststellen die mij nopen tot het intrekken van een vergunning.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik wil u niet verantwoordelijk stellen voor één feit. Ik wil de problematiek gewoon aankaarten. Als we een enorm tekort aan verpleegkundigen hebben en dat niet kunnen opvullen, moeten we dan geen stap verder zetten? Moeten we de normen niet herbekijken? Moeten we zoveel verpleegkundigen blijven eisen? Kunnen we dat tekort niet opvangen met zorgkundigen en verzorgenden?

Ik weet van het bestaan van vijf vacatures voor hoofdverpleegkundige. Dat verdient uw aandacht, zeker in de openbare sector. Het is niet voldoende dat een plaats op de payroll staat, daarom is die op de werkvloer nog niet ingevuld. Dat komt vaak voor in de openbare instellingen. Het gaat om statutaire personeelsleden. Ze staan op de payroll, zelfs als ze maanden ziek zijn. Ze kunnen niet worden vervangen omdat er een tekort is. Als de inspectie komt, kan men zeggen dat personeelslid x op de payroll staat, ook als ze al maanden afwezig is.

Minister Steven Vanackere: U moet een duidelijk onderscheid maken tussen het niet halen van de normen en het niet invullen van plaatsen.

Volgens de RVT-normen dienden er in april 2005 5177,22 VTE verpleegkundigen aanwezig te zijn in 514 onderzochte voorzieningen. In werkelijkheid waren er in die maand 7189,10 VTE's aanwezig, of een overschot van 2011,88 VTE's, ten opzichte van de erkenningsnorm. Dat komt neer op 138,8 percent. In de jaren daarop is dat overschot van verpleegkundigen gedaald. Het overschot ten opzichte van de minimumnorm is aan het afnemen. Dat bedroeg in juli 2006 nog 120,78 percent voor de verpleegkundigen en 146,81 voor de verzorgenden. Daarmee heb ik niet gezegd dat een instelling met een degelijk management en de juiste intentie niet kan vinden dat er meer personeel moet zijn. Ik ga dat niet in haar plaats bepalen.

U suggereert mij om de normen te laten zakken, maar dat is geen oplossing. U beseft wel dat het geen kwestie is van normen respecteren, maar van voldoende kwalitatief personeel. Ik stel met u vast dat het moeilijk is om alle plaatsen in te vullen. Ik heb u eveneens uitgelegd wat we eraan doen om dat beroep opnieuw meer glans te geven.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Steven Vanackere, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitvoering van het decreet interlandelijke adoptie

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Het decreet interlandelijke adoptie dateert van 15 juli 2005 en moest op Vlaams Gemeenschapsniveau een aanvulling betekenen op de nieuwe federale adoptiewetgeving die in april 2003 was goedgekeurd en in werking is getreden op 1 september 2005. Het decreet moest natuurlijk via een aantal besluiten uitgevoerd worden.

Eerder dit jaar richtte ik mij reeds in een vraag om uitleg tot uw voorgangster, mevrouw Vervotte, betreffende de inwerkingtreding van de artikelen 21, 22, 23 en 26. Artikel 22 en 23 gaan over de oprichting van trefgroepen van en voor geadopteerden en/of adoptanten die fungeren voor de respectievelijke belangenbehartiging. De Vlaamse Regering dient die trefgroepen te erkennen en moest de procedure voor de aanvraag en de verlenging van de erkenning bepalen. Het erkenningskader voor de trefgroepen kwam er niet in 2006 en de aanvragen tot erkenning als trefgroep konden dus niet worden goedgekeurd. Het besluit inzake de erkenning van de trefgroepen kwam er uiteindelijk wel op 6 juli 2007.

Artikel 21 omvat de oprichting van het Steunpunt Nazorg Adoptie, waarin alle personen die betrokken zijn bij het adoptieproces vertegenwoordigd zijn, ook de geadopteerden en adoptanten. Het steunpunt ontwikkelt netwerken inzake nazorg adoptie en fungeert als een informatie- en documentatiecentrum. Het had operationeel moeten zijn tegen 1 januari 2006. Dat werd vervolgens 1 januari 2007 en naar aanleiding van mijn vraag in januari deelde de minister mee dat als richtlijn april 2007 zou worden gehanteerd.

Artikel 26 ten slotte regelt het inzagerecht voor de geadopteerden in hun adoptiedossier. De Vlaamse Regering diende ook hier een aantal nadere voorwaarden voor de uitoefening van dat inzagerecht te bepalen. De adoptieambtenaar heeft een belangrijke rol te spelen in de afweging van de vraag tot inzage. De adoptieambtenaar werd echter pas benoemd op 1 februari van dit jaar, veel later dan gepland.

Ondertussen las ik in De Morgen van 14 september dat het aantal adoptieaanvragen meer dan verdubbeld is ten opzichte van 2004, namelijk van 404 naar 884. Dat stelt de Vereniging voor Kind en Adoptiegezin (VAG).

Mijnheer de minister, ik heb uw voorgangster vorig jaar via een actuele vraag gevraagd wat zij zou ondernemen om de lange wachttijden voor interlandelijke adoptie aan te pakken. Er zou toen een werkgroep

opgericht worden die zou nagaan waar de oorzaken lagen van de vertragingen. Ik verneem dat die te wijten zouden zijn aan het feit dat de jeugdrechters hun tussenvonnissen tot bevel van maatschappelijk onderzoek meestal in groep afleveren, hetgeen de procedure verlengt, aangezien de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW) vervolgens niet in staat zijn om voor alle kandidaat-adoptanten tegelijkertijd een maatschappelijk onderzoek te starten.

Mijnheer de minister, wanneer wordt het Steunpunt Nazorg opgericht? Vanwaar komt de vertraging? Zijn er al trefgroepen erkend? Zo ja, welke? Wanneer zal het inzagerecht door geadopteerden kunnen worden uitgeoefend? Wat is vandaag de gemiddelde duur van de wachttijd in de verschillende Vlaamse provincies?

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Mijnheer de voorzitter, ik wil me aansluiten bij deze vraag. In het verleden hebben we het in deze commissie op geregelde tijdstippen gehad over de adoptieprocedure, over het nieuwe decreet en vooral over de implementatie. Iedereen die in een dergelijke procedure zit, vindt altijd dat de procedure een beetje te lang duurt. Het is menselijk dat men het sneller vooruit wil zien gaan.

Er zijn twee belangrijke zaken. Mijnheer de minister, door middel van een schriftelijke vraag tijdens het zomerreces hebben we daar al over overlegd. Een aantal zaken – en dat is eigen aan decreetgeving die nog vrij nieuw is – moeten op tijd en stond geëvalueerd worden. Ook in de toekomst zullen we daar werk moeten van maken.

Binnen de adoptieprocedure zijn er eigenlijk twee belangrijke periodes. Er is de voorbereidende fase. Deze fase omvat het administratieve deel, het verschijnen voor de jeugdrechter en al wat gepaard gaat met het maatschappelijk onderzoek. Als dat is afgerond en er is een geschiktheidsvonnis, begint een tweede periode. Dat is de werkelijke wachttijd, het inschrijven bij het adoptiebureau en het wachten tot uiteindelijk een kindje wordt toegewezen.

Ik denk dat we dit belangrijke onderscheid toch moeten maken. Voor de eerste procedure, ook voor het verschijnen voor de rechter, zijn er zaken die in de toekomst bekeken moeten worden, want er zijn zaken die beter kunnen.

Mevrouw Van der Borgh heeft verwezen naar het inzagerecht. Het is een belangrijke taak om dat op zeer korte termijn te herbekijken, want voor kandidaat-adoptieouders is het nog altijd zeer moeilijk om inzage te krijgen in het hele dossier. Dat is ook psychologisch zeer zwaar. Ook van de trefgroepen moet zeer dringend werk worden gemaakt.

Mijnheer de minister, ik veronderstel dat u dadelijk zult antwoorden op de vraag van mevrouw Van der Borgh over het afleveren in groep van de tussenvonnissen. Uit ervaring weet ik dat bepaalde dagen worden gepland waarop de jeugdrechters tussenvonnissen velen. Daarna is het afhankelijk van het CAW waarnaar men wordt verwezen, want dat hangt niet af van de rechtbank waarvoor men verschijnt. Er is inderdaad een toename van de wachttijden bij de CAW's. Die mensen doen hun best om iedereen zo snel mogelijk te ontvangen en de gesprekken aan te vatten.

Mijnheer de minister, het is belangrijk dat mensen die bijkomende gesprekken krijgen opgelegd, voorrang krijgen op nieuwe dossiers. Hun dossier loopt en zit nog vers in het geheugen, dus het is belangrijk dat daarvan werk gemaakt kan worden.

Mevrouw Van der Borgh heeft verwezen naar de toename van de wachttijden. We hebben inderdaad in de media kunnen lezen dat er een toename is van het aantal dossiers en van de wachttijden. Mijnheer de minister, wat gaat u daaraan doen wat de interlandelijke adoptie betreft?

Ik heb vernomen dat er – informeel of formeel, daar spreek ik me niet over uit – een afspraak is om ook andere kanalen te onderzoeken per adoptiebureau. Ik denk dat we daarop enorm moeten toezien, want dat is een beetje een dilemma. Er moeten kanalen worden onderzocht, maar we hebben wel het Verdrag van Den Haag. We kunnen niet hebben dat er tussen vraag en aanbod een omgekeerde evolutie zou plaatsvinden. Het is belangrijk dat we erover waken dat er in de toekomst geen misbruiken kunnen ontstaan.

De voorzitter: Minister Vanackere heeft het woord.

Minister Steven Vanackere: Mevrouw Van der Borgh, het Steunpunt Nazorg zal starten vanaf 1 november 2007. Dat komt omdat we een bepaald parcours achter de rug hebben. Vertegenwoordigers van de verschillende voorzieningen uit de sector hebben in juni 2007 een vzw opgericht om het Steunpunt Nazorg te organiseren. Die vzw heeft een aanvraag ingediend tot erkenning en subsidiëring als Steunpunt Nazorg Adoptie. Het begrotingsakkoord is aangevraagd en het erkennings- en subsidiebesluit zal nog deze maand aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd. Dat is een relatief strakke timing, maar ik schat dat we op 1 november van start kunnen gaan met het Steunpunt Nazorg.

Er zijn vandaag nog geen trefgroepen erkend. Er zijn in 2006 wel twee aanvragen tot erkenning ingediend, die op dat ogenblik, door het ontbreken van het besluit, nog niet konden worden goedgekeurd. Ondertussen is het besluit tot erkenning van trefgroepen wel degelijk goedgekeurd door de Vlaamse Regering, op 6 juli

2007. De Vlaamse Centrale Autoriteit zal deze maand nog beide aanvragen toetsen aan de erkenningsvoorwaarden. Ook daar kunnen we dus spreken van een deblokkering.

Het inzagerecht wordt nu al in de mate van het mogelijke gerealiseerd. De aanvragen die hierover komen, zijn door de adoptieambtenaar toegestaan. Er zijn daarover al twee dossiers geweest. Om het besluit omtrent de modaliteiten voor het inzagerecht op te maken, wordt juridische expertise ingewonnen. Op basis hiervan zal het besluit worden opgemaakt.

Ten slotte iets over de gemiddelde wachttijd, en dan gaat het, in de terminologie van mevrouw De Wachter, over de eerste fase. Ik kan wel bevestigen dat lopende dossiers voorrang krijgen. De kandidaat-adoptanten met nieuwe adoptiedossiers die in oktober 2007 met de gesprekken starten, hebben gemiddeld 158 dagen gewacht. De gemiddelde wachttijd in de verschillende provincies is als volgt: Antwerpen 196 dagen, West-Vlaanderen 180 dagen, Vlaams-Brabant 184 dagen, Limburg 102 dagen en Oost-Vlaanderen 130 dagen.

Via de begroting 2008 heb ik eenmalige middelen ingeschreven voor de aanwerving van dertien voltijds equivalenten (VTE), zodat we in 2008 een ernstige inhaaloperatie kunnen realiseren om die wachtperiode in te korten. De aanwerving van die dertien VTE wordt nu voorbereid, zodat ik hoop op 1 januari met die mensen te kunnen starten. De verhoging met dertien personeelsleden moet maken dat men in die eerste fase naar veel redelijker wachttijden kan gaan.

Er zijn inderdaad ongeveer 800 aanvragen. Voor zover ik weet, zijn er het laatste jaar zo'n 200 adopties tot een goed einde gekomen. Ik heb geen enkele reden om aan te nemen dat die 200 aanvragen morgen ineens verhogen tot 800. Van het aantal kinderen dat 'ter beschikking' is om geadopteerd te worden, kan men niet verwachten dat het met een factor twee of vier vermenigvuldigd zal worden.

Ik krijg de vraag wat ik doe opdat die 800 aanvragers niet te lang op een wachtlijst zouden staan. Ik heb dan ook de neiging om te zeggen dat iedereen goed moet weten om welk proces het gaat. In de eerste plaats gaat het om de kinderen. Daarnaast gaat het natuurlijk ook om de ouders die een legitiem verlangen hebben naar een kind. Maar er bestaat niet zoiets als een absoluut recht op adoptie. Als het om een interlandelijke adoptie gaat, hebben we ook nog eens te maken met internationale conventies.

Ik blijf met de vaststelling zitten dat aan het tempo waarmee vandaag jeugdrechters erkennen dat bepaalde kandidaat-adoptanten in aanmerking komen, er bijna per definitie 'wachtlijsten' zullen zijn. Toch heb ik een beetje moeite om dat woord te gebruiken, omdat ik weet

dat er per jaar 200 adopties zijn en 800 aanvragers. We zullen heel volwassen met iedereen moeten communiceren om te zorgen dat niemand staat voor onvervulde verwachtingen die aanleiding geven tot frustraties omwille van een onvoldoende inzicht in het feit dat dit nu eenmaal een situatie is waarin niet iedereen die in de procedure stapt of erkend wordt door de jeugdrechter als valabele adoptant, per definitie na verloop van een bepaalde tijd gegarandeerd kan overgaan tot een adoptie. Er zijn nu eenmaal bepaalde limieten in het 'aanbod'.

Mevrouw Vera Van der Borcht: Ik neem akte van het antwoord van de minister. Ik heb geen bijkomende vragen.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Ik heb nog een aantal bedenkingen en suggesties. Ik kan alleen maar uw interpretatie bijtreden.

Communicatie is heel belangrijk, van in het begin, zelfs nog van voor men kandidaat-adoptant is. Er zijn voorbereidingscursussen. Daar zou moeten worden gesproken over de adoptieambtenaar, over zijn taak en over de wachttijden.

U hebt een aantal cijfers gegeven over wachtdagen. Lopen die vanaf het tussenvonnis tot het moment dat men bij het CAW een eerste gesprek heeft? Dat is me niet helemaal duidelijk.

Minister Steven Vanackere: Het gaat over het ogenblik waarop de gesprekken starten nadat men het vonnis heeft gekregen.

Mevrouw Else De Wachter: Er is hier vroeger al vaak gesproken over het 'vijfde gesprek'. Het is zo dat men nu vier gesprekken heeft waarna het maatschappelijk verslag afgerond wordt. Ik vind het toch belangrijk om een vijfde gesprek te hebben vooraleer men voor de griffie verschijnt om zijn verslag in te kijken. Op die manier kunnen zaken uitgeklaard worden waardoor een stuk van de juridische procedure ingekort kan worden.

We zullen inderdaad niet van 200 kinderen naar 800 kinderen stijgen. Maar het is belangrijk dat de jeugdrechtbanken beseffen dat de kandidaat-adoptieouders niet wijzigen, met andere woorden dat de jeugdrechtbanken niet strenger mogen worden omdat er zoveel aanvragers zijn. Want het is de keuze van kandidaat-adoptieouders, om rekening te houden met de wachttijden. Het ene mag niet afhangen van het andere.

Minister Steven Vanackere: We hebben hier scheiding der machten. De jeugdrechters vonnissen dus in hun wijsheid en ik kom daar in geen geval tussen.

Ik ben ervan overtuigd dat de adoptie-ambtenaar deze besprekingen op de voet volgt. Al is ze hier nu niet aanwezig, het verslag zal haar onmiddellijk onder ogen komen. Ik weet zeker dat deze kleine parlementaire discussie ook mee een inspiratiebron zal zijn voor de aanpak van dit probleem.

We moeten erg schroomvol blijven omgaan met deze mensen met hun verwachtingen en terechte wensen. Zowel voor de kinderen, van wie we hopen dat ze op die manier een leven kunnen hebben waarvan we verwachten dat het beter zal zijn dan wat hun lot normaal zou zijn als voor de ouders, die een ambitie formuleren ter wille van iemand anders. Ik wil er heel tactvol en respectvol mee omgaan. Maar ik denk inderdaad dat extra communicatie over de slaagkansen van het voleindigen van het traject heel veel frustratie zou kunnen voorkomen. Ik denk dat we daar wat meer werk van gaan maken zodat men van in het begin weet waaraan men begint.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
